

DE STAD

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

VERSCHIJNT DES VRIJDAGS

AMSTERDAM

REDACTIE EN ADMINISTR.

N.Z. VOORBURG WAL 262

TEL. INT. 33170 GIRO 97946

IN 'T ZUIDEN RIJPEN DE SINAASAPPELEN

Meneer en mevrouw hebben hun dagelijksche kleeding verwisseld voor een hotelkimono en een paar gemakkelijke pantoffels aangetrokken.

Hoe men zich in een Europeesch hotel moet gedragen, wat men behoort te doen en wat men dient na te laten om als een volwaardige gast te worden behandeld, weten — dank zij de steeds voortschrijdende beschaving — tegenwoordig alle menschen, die op den titel „heer” of „dame” aanspraak meenen te kunnen maken.

Er bestaat niets veiligers en gemakkelijkers op de wereld dan het opvolgen van het consigne: „doe wat een ander doet”. Vooral in een hotel is het naleven van dit verheven parool absoluut noodzakelijk, wil men onweerstaanbaar-chique chefs de réception niet achter zich *hooren* grijnzen.

Gedraag u achteloos, nonchalant, neerbuigend in een Europeesch hotel, wees nooit luidruchtig, zorg, dat uw das recht zit en uw gezicht sympathiek geschoren is, en u zult zich gevoelen als bij u thuis — misschien alleen een beetje maller.

Maar zet zoo'n volmaakt Europeaan, met het mooiste sex-appeal dat hij zich wenschen kan, en met de volledigst denkbare filmvoornaamheid eens in een Japansch hotel. Dan, waarde lezer, zoudt u hem op een vreemde manier zien rondscharrelen.

De Oostersche zelfbewustheid en kalmte, die de andere gasten bij hun geboorte meekregen, zal hij zonder succes trachten aan te leeren, hij zal zijn superieure houding met moeite redden.

JAPANISCHE HOTELS

Bij het binnenkomen: „U bent ons welkom, u zult vermoeid zijn, doe dus uw schoenen uit.”

De Japansche hotels zijn van alle moderne gemakken voorzien.

Maar de Europeaan is te verontschuldigen. Want het is niet gemakkelijk om te doen, alsof je thuis bent, wanneer de hotelier in onverschillig welk Japansch hotel ook, u vriendelijk verzoekt even uw bovenkleeren af te leggen. Dit is nl. Japansche zede: ge krijgt daarvoor een hotelkimono in de plaats, die tevens als nachtcostuum dienst doet.

Als u zoudt vragen om den sleutel van uw kamer, zou de portier u niet begrijpen. Alle deuren, ook de kamerdeuren, zijn nl. schuifdeuren in de Japansche hotels (behalve die van de W.C.). Op uw kamer zult ge zonder succes naar de u zoo vertrouwde vaste waschtafel zoeken. De Japanner pleegt

De vrouwelijke bedienden begeven zich naar de gastenkamers om te serveeren.

Zit- en slaapkamer zijn één in het Japansche hotel.

namelijk iederen avond een heet bad te nemen en volstaat des morgens met zijn handen en zijn gezicht te wassen, terwijl hij, als hij den tijd heeft, nog gorgelt. Deze drie dingen gebeuren aan waschbekkens in de gang op iedere verdieping. Voor ons een vreemd gezicht.

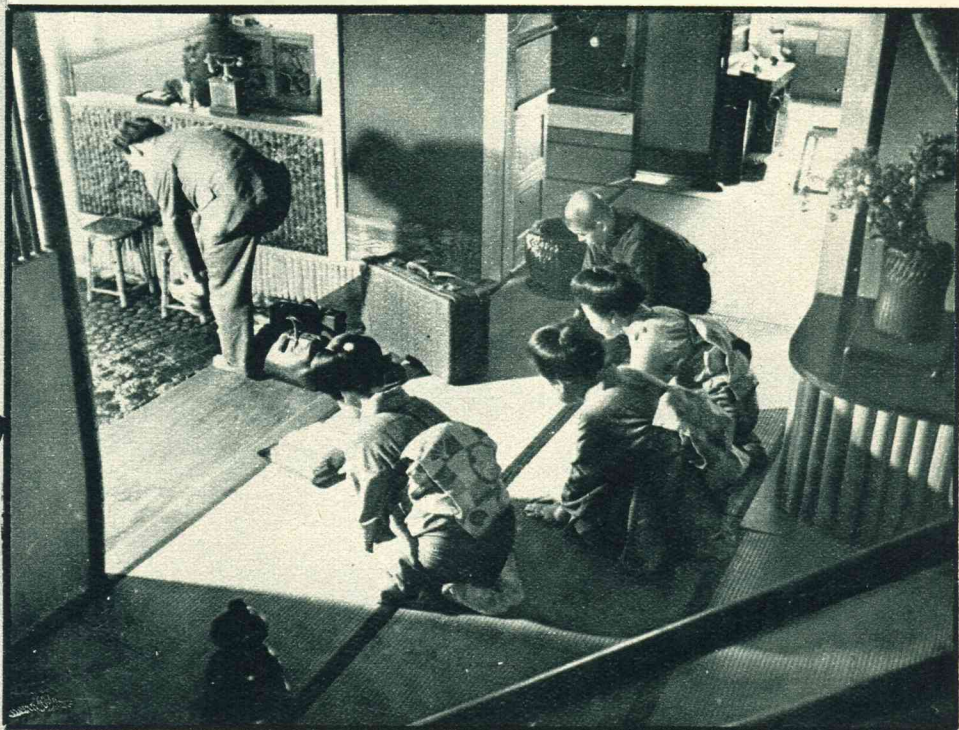
De bezoekers behoeven zich voor het diner ook niet te kleeden, omdat de twee maaltijden, die de Japanner gewoon is per dag te gebruiken, op zijn kamer worden geserveerd. Twee uur voor iederen maaltijd komt een meisje vragen hoe men het menu wil hebben samengesteld. Tijdens het diner blijft deze jonge

dame op uw kamer om op te dienen en af te ruimen.

Een gewichtig punt in de bedieningsceremoniën in het Japansche hotel vormt het aandrigen van de thee. Deze kan men op alle uren van den dag bestellen — en wat het prettigste is, zij wordt niet afzonderlijk in rekening gebracht. Als men dat bij ons ook eens deed met de geestrijke dranken! Fooien worden niet gegeven, maar op het eindbedrag van de rekening wordt 20—50 % „ochadei”, d.i. „theegeld”, gelegd, vast te stellen door den gast zelf. Het is voor hem, ook voor den Japanner, niet altijd even gemakkelijk de juiste taxe te weten. Maar of hij zich vergist heeft, blijkt wel bij zijn vertrek. Dan immers biedt de eigenaar zijncheidenden klant een geschenk aan. Is het theegeld hoog geweest, dan krijgt de gast een aardige herinnering mee aan zijn verblijf in de bewuste stad, b.v. een trommel Tokiosche babbelaars, maar was het weinig, dan maar... drie prentbriefkaarten.

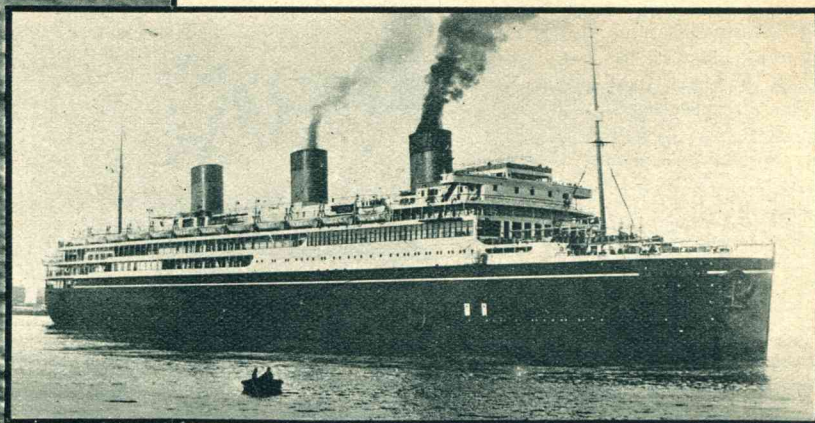
Oost is Oost en West is West en of zij elkander ooit verstaan zullen?

Het morgentoilet geschiedt in de gang.

Afscheid door het personeel: „Goede reis en tot wederziens.”

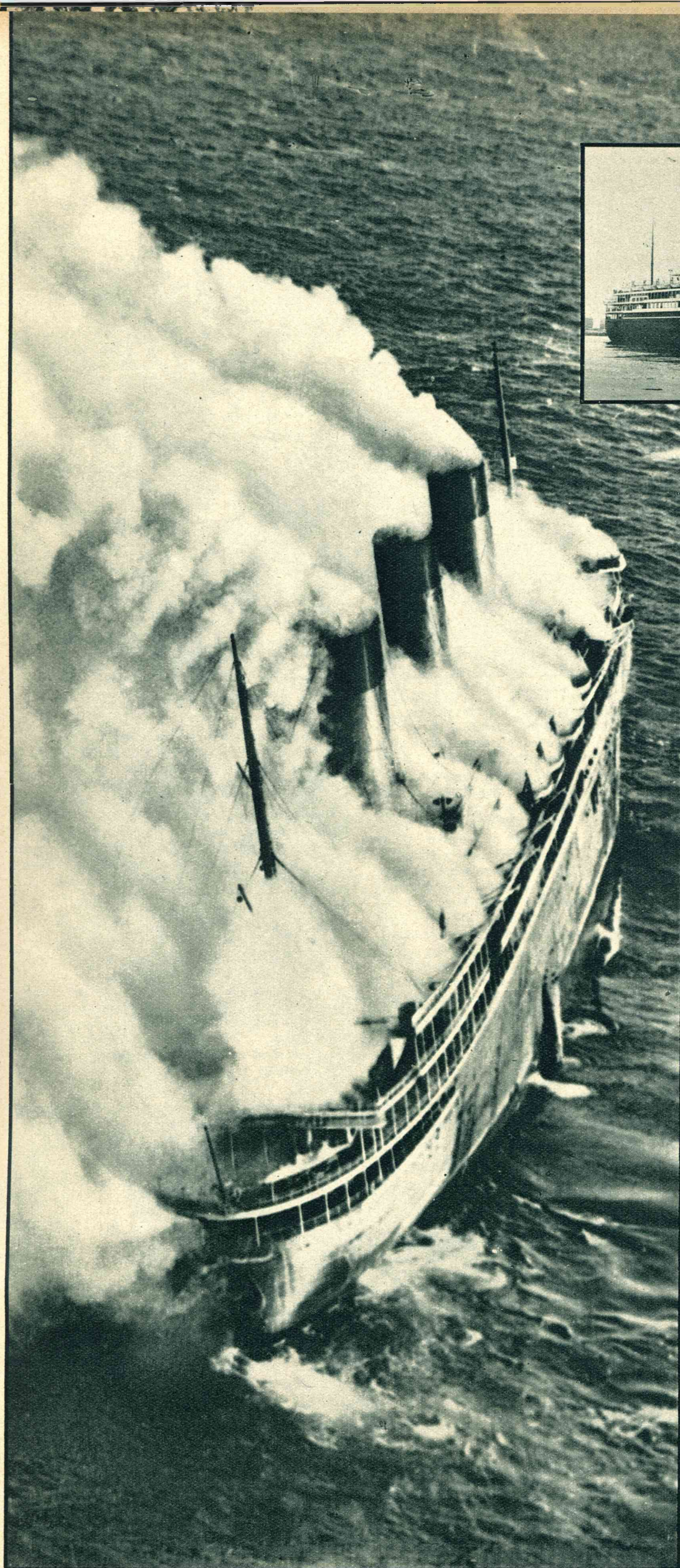
Iederen morgen worden de bedden, na gelucht te zijn, in kasten opgeborgen.

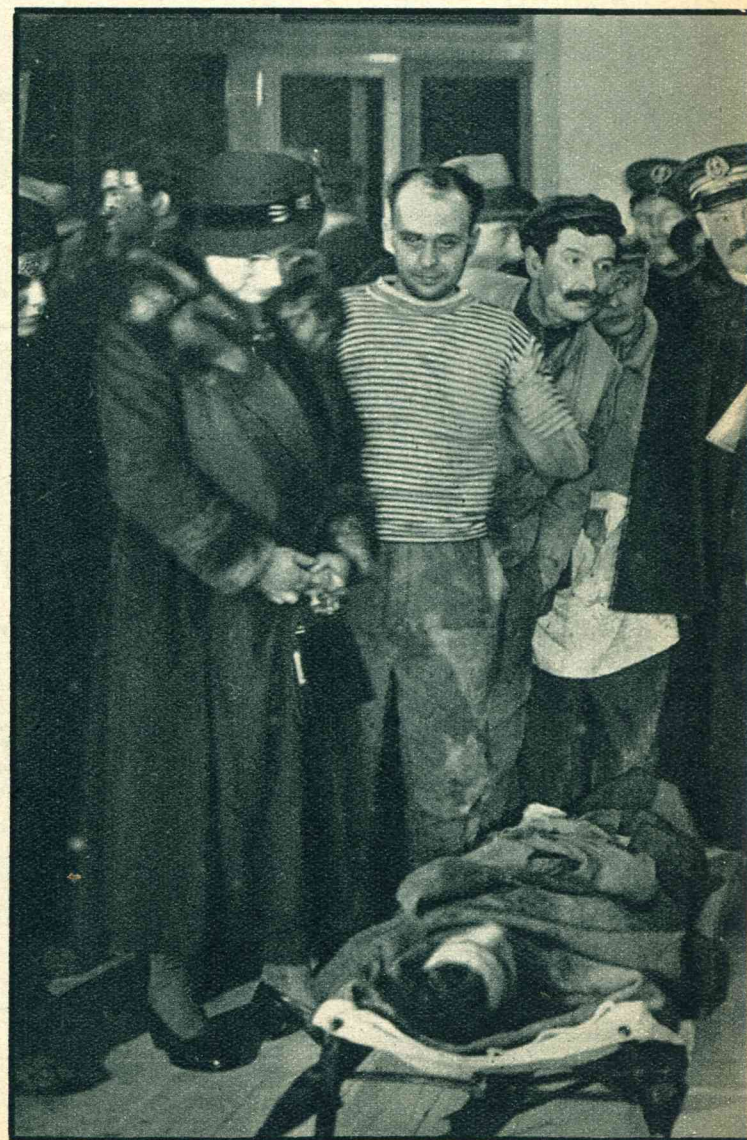
De „Atlantique” toen zij uitvoer.

Varende tusschen Engeland en Frankrijk, in de richting van het vasteland, brak aan boord van het groote Fransche mailschip „L'Atlantique” een zoo hevige brand uit, dat aan blusschen niet te denken viel, maar dat S.O.S.-signalen moesten worden gegeven. Toen hulp naderde was het te laat, zelfs een twintigtal leden van de bemanning van het trotsche zeekasteel moest als vermist, d.w.z. verbrand, worden beschouwd. Er vertoefden geen passagiers aan boord — anders waren de gevolgen van de ramp nog heel wat afschuwelijker geweest. De oorzaak? Men spreekt van kwaadwilligheid, van een constructie waarbij veel hout is aangewend. Misschien kan het officieele onderzoek hier licht brengen. Opmerkenswaardig is het wel, dat op de werven van St. Nazaire bij Nantes de ongeluksschepen „Georges Philippar”, „P.C. Hoofft” en „L'Atlantique” op stapel werden gezet. Het thans door het vuur vernielde schip was een der grootste en der meest luxueus ingerichte van die de oceanen doorklieven. Het wrak is nu naar Cherbourg gesleept; nader zal worden uitgemaakt, of het schip al of niet gesloopt zal worden. Hoe groot de schade is, door een dergelijken scheepsbrand veroorzaakt, kan men nagaan, wanneer men weet, dat het schip per dag aan onderhoud (salarissen, uitrusting, enz.) 1 miljoen francs kostte, en dat de verzekering van den romp alleen honderd miljoen francs bedroeg. Het eenige verheugende bij een ongeluk als dit is de solidariteit tusschen de zeelieden, die, van welke nationaliteit zij ook waren, onmiddellijk den steven wendden om hulp te gaan bieden.

De Ramp van

Als een reusachtige brandende fakkel dreef de „Atlantique” hulpeloos in het Kanaal rond.

Aan boord heerschte een groote weelde. Er was zelfs een heele winkelstraat in de gangen ingericht, waarin men hier een doorkijk heeft.

Sleepbooten, waaronder de Nederlandsche Witte Zee, Roode Zee, Lauwerszee, wisten het brandende schip op sleeptouw te krijgen en brachten het behouden de haven van Cherbourg binnen.

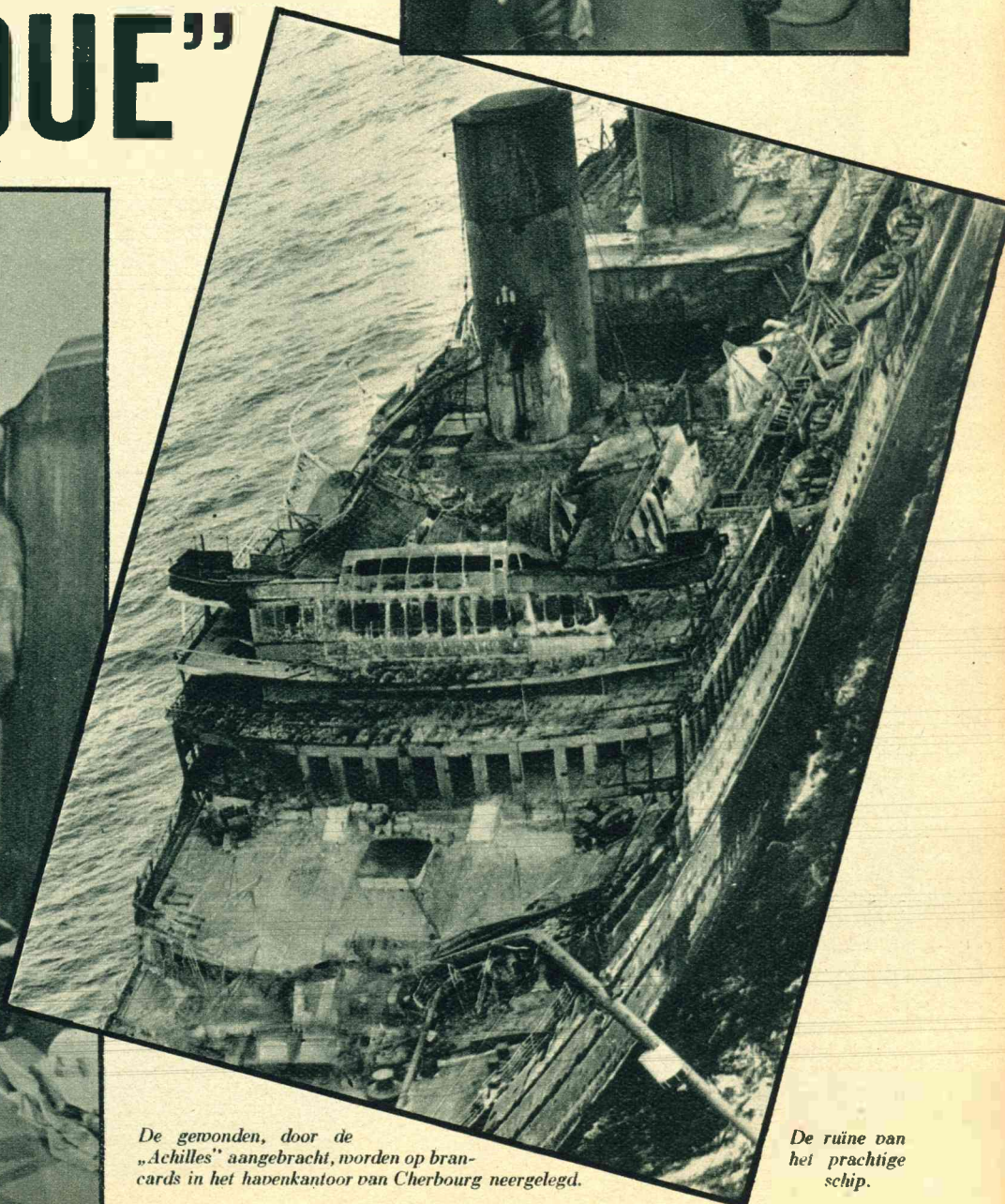
De commandant, kapitein Schoofs, was nauwelijks in staat te spreken, toen hij aan wal stapte en door journalisten en familieleden werd bestormd met vragen naar bijzonderheden.

de „ATLANTIQUE”

De gewonden, door de „Achilles” aangebracht, worden op brandcards in het havenkantoor van Cherbourg neergelegd.

De ruïne van het prachtige schip.

De onhandigheid van den diplomaat demonstreert zich het meest, als hij naast de staatsstukken wordt opgeknapt met de zorg voor een zuigflesch.

DE LIEFDE VAN EEN HERTOGIN

In Duitschland heet deze film een musikalisches Film lustspiel, wat zoo veel wil zeggen als: operette-met-veel-muziek-en-zang. Deze zijn op het oogenblik zeer in trek en er worden veel van deze prettige, vrolijke films op de markt gebracht. Het geschiedenisje zelf is vlot en charmant doch verder zonder eenige pretentie. Het loont dan ook niet de moeite het na te vertellen, wat echter geenszins zeggen wil, dat het ook niet de moeite waard is het te zien. Integendeel! Het verschaft een zeer genoeglijken avond. F.I.M.-film te Amsterdam is de eigenaresse en brengt haar binnenkort uit

De hertogin, die „langs dezen meer en meer gebruikelijken weg” 'n echtgenoot zocht.

Menschen achter tralies. De aangenomen ongehuwde musicus, die plotseling getrouwd blijkt te zijn.

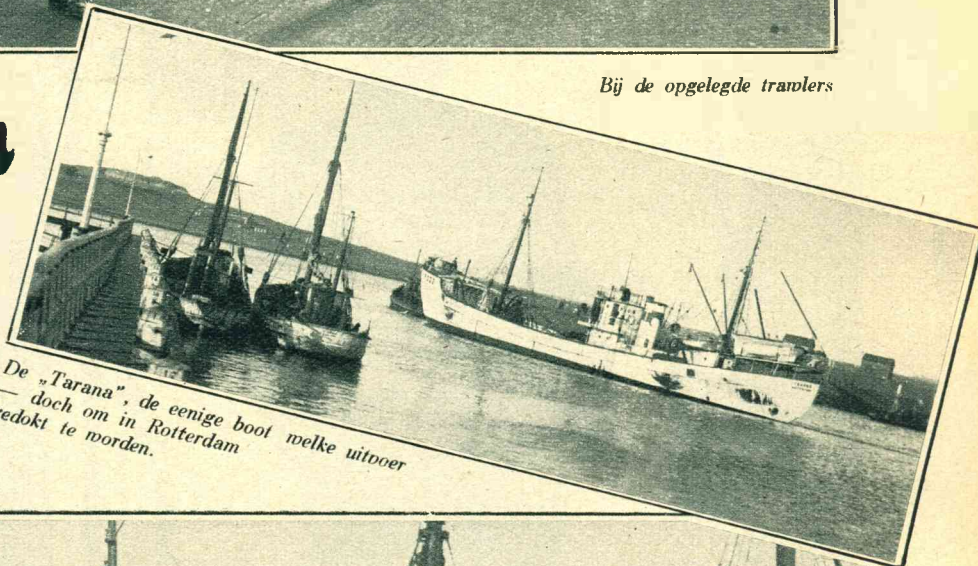
De Kerstboom.

Staking te Ymuiden

In het visschersbedrijf te IJmuiden is, daar werklieden en reeders niet tot overeenstemming konden komen, een staking uitgebroken. De anders zoo levendige haven biedt nu een verlaten aanblik. Het is te hopen, dat bij de verschijning van dit nummer het conflict is opgelost, of dat er althans teekenen zijn, dat men tot overeenstemming zal geraken.

Bij de opgelegde trawlers

De „Tarana”, de eenige boot welke uittoer
— doch om in Rotterdam
gedokt te worden.

En de politie houdt een oogje in het zeil.

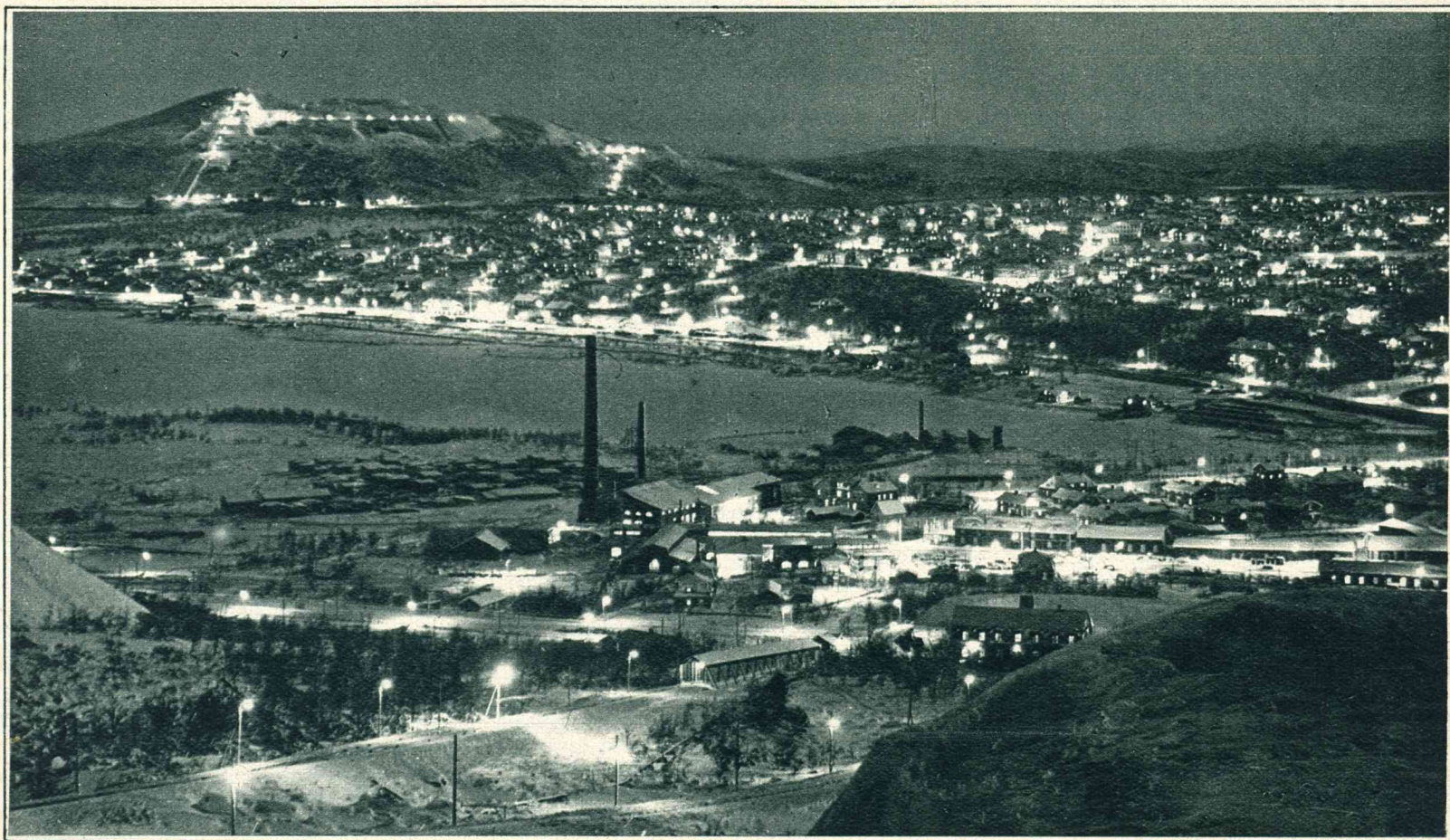
De stakingsbulletins worden druk gelezen.

SILHOUETTES DER NIEUWE WERELD:

EWING GALLOWAY.

het Woolworth-gebouw, het klassieke voorbeeld der Amerikaansche sky-scrapers, met op den voorgrond den toegang tot het ondergrondsche spoor.

In den Poolnacht — een gezicht op de ijzermijn Kiruna in Lapland gedurende den poolnacht, die maandenlang deze streek in het duister hult, zoodat de dag hetzelfde uitzicht behoudt als de nacht.

EEN LASTIG PROBLEEM

DOOR J. P. BALJÉ

Jan Bosch zat in zijn hemdsmouwen achter zijn bureau en rekte zich lui uit. Jan Bosch was 'n Hollandsche jongen, die, gedreven door z'n avontuurlijken aard, op jeugdigen leeftijd naar Frankrijk was getrokken en zich, na vele omzwervingen, te Parijs had gevestigd, waar hij, dank zij een erfdel, dat hem intusschen was uitgekeerd, een detective-bureau had gesticht. Na eenige moeilijke en discrete gevallen met succes te hebben behandeld, had hij zich een goede reputatie weten te verwerven, waardoor hij zijn kantoor, eerst gevestigd in een onaanzienlijk zijstraatje van de Avenue de l'Opéra, had kunnen overplaatsen naar naar den Boulevard des Capucines.

Het was een warme zomernamiddag en, zooals gezegd, zat Jan Bosch ongenueerd achter zijn bureau. Verveeld bladerde hij in eenige dossiers, stak toen een cigaret op, en liep naar het open raam, waar hij zonder interesse naar 't levendige verkeer bleef kijken. Nu en dan veegde hij met zijn zijden zakdoek het klamme voorhoofd af en pufte. Het was ondraaglijk warm, en zelfs het open raam bracht geen verkoeling: het bijna onmerkbaar windje voerde alleen benzine-dampen en het grootschadslawaai aan.

Verveeld drentelde Jan Bosch weer naar zijn bureau terug. Hij had stierlijk het land. Die vervloekte hitte, hij kon er niet tegen. En dan die slapte van den laatsten tijd. Een onbetekenend inbraakje, een oplichterszaakje en een geval van afpersing... dat was alles in een maand tijds, en die zaakjes had hij door zijn assistenten laten opknappen. Hij interesseerde zich alleen voor zaken, waar gevaar aan verbonden was, of die scherpzinnigheid vereischten. Het leek echter wel, of de misdadigers al evenzeer hinder van de warmte hadden en hun activiteit daardoor zeer beperkt was. Trouwens... mondain Parijs was naar de badplaatsen vertrokken. De beau monde had zich en masse naar Deauville en Trouville begeven, dus was het logisch, dat ook de misdadigers hun operatieterrein hadden verlegd!

Jan Bosch gaapte en juist was hij van plan in het Bois een beetje verkoeling te zoeken, toen er op de deur werd geklopt. Op zijn ongeanimeerd „binnen”, diende zijn factotum, een schrander

jochie van een jaar of zestien, een dame aan.

„Laat maar binnen!” zuchtte de detective, opstaand om zijn colbertje aan te schieten. Zonder veel belangstelling zette hij zich weer. Als het niet iemand was, die zich in het adres vergiste en een dienstbode noodig had, dan zou het toch wel niet veel beters zijn. Dat werd dan vermoedelijk een gevalletje voor Dupré, zijn jongsten helper.

Doch direct verdween het verveelde uit zijn houding, zoodra zijn cliënte binnentrad. „Binnentrad” is eigenlijk niet het juiste woord voor de wijze, waarop de dame haar entrée deed. Zij scheen eer te zweven dan te loopen, en haar elegante verschijning, haar verfiende kleeding, het buitengewoon lieve en levendige gezichtje met den fraai gevormden mond, slechts even aangestipt, het rechte, energieke neusje en de sprekende, donkere oogen, die op dit oogenblik echter een weinig verschrikt en angstig stonden, deden Jan Bosch onmiddellijk de warmte en zijn verveling vergeten.

Op zijn uitnoodigend gebaar nam de cliënte in een gemakkelijken stoel dicht bij het bureau plaats. Ze scheen nerveus, de fijne neusvleugels trilden, haar handen waren in rusteloos beweeg en haar oogen, die Jan Bosch even hadden aangekeken, schenen geen rustpunt te kunnen vinden.

„Ik ben Julie Laval,” antwoordde zij op de vraag van den detective, „de renommée van uw firma heeft mij doen besluiten, mij tot u te wenden. Kan ik vrijuit spreken?”

Haar blik ging naar de secretaresse in den hoek van het vertrek, die slaperig in een lijvig boek bladerde.

„Wilt u ons even alleen laten, juffrouw Denise?” vroeg Bosch. Het meisje verdween in een zijvertrek.

„Ziezoo,” zei Bosch, „vertelt u mij nu eens, wat u verontrust.”

„Ik ben ten einde raad, meneer Bosch,” begon ze, en de wijze, waarop ze zijn naam uitsprak, ontlokte hem een bijna onmerkbaar glimlachje. „U moet mij verlossen van die obsessie, die mij de laatste weken het leven tot een hel maakt, en mij vaak midden in den nacht met angstklop in het hart

doet ontwaken. Het is... 't is... vreeselijk...” Ze beet zich op de mooie lipjes en wierp den detective een hulpeloozen blik toe.

Jan Bosch' glimlachje werd breder. „Vertelt u me liever het verhaal wat regelmatig en duidelijker, juffrouw Laval,” verzocht hij. „Wát is die obsessie, die u vervolgt, wát verontrust u en op welke wijze?”

Zenuwachtig speelde ze met haar handschoenen. „Excuseer, u hebt gelijk. Ik zal geregelder moeten vertellen. Maar het is ook zoo vreeselijk... Het begon een week of twee geleden! Een kort briefje, waaraan ik aanvankelijk niet de minste waarde hechtte. Hier is het.” Ze zocht even in haar handtas, reikte Bosch toen een kattenbelletje toe.

Deze bekeek het aandachtig en fronste toen verwonderd de wenkbrauwen. Het was getypt en bevatte slechts één zin: „Het spel des doods gaat beginnen!”

„Een flauwe grap?” dacht Bosch hardop.

„Dat meende ik eerst ook,” ging juffrouw Laval voort, „ik dacht aan een mystificatie... een dwazen inval van 'n zwakzinnige. En ik vergat het. Twee dagen later vond ik evenwel op mijn kamer een tweede briefje. Het eerste was mij per post bezorgd, ditmaal lag het op tafel, toen ik thuiskwam. En de concierge verzekerde mij, dat er niemand op mijn kamer geweest was. Nu was de inhoud veelzeggender.”

Ze gaf hem een tweede briefje, dat evenals het eerste was getypt. Het luidde als volgt:

„Precies over een maand zult gij sterven. Wij zullen u voor dien tijd het bewijs leveren, dat wij op ieder gewenscht oogenblik over uw leven kunnen beschikken, en dat u aan uw lot niet kunt ontkomen. Vannacht geven wij u het eerste bewijs!”

„Ook nu nog dacht ik aan een misplaatste grap,” vervolgde het meisje, „en zonder mij veel om den inhoud van het briefje te bekommeren, — hoewel toch de wijze, waarop het op mijn kamer was gekomen, mij bevreesde — ging ik slapen. Ik sliep vast, en toen ik den volgenden morgen om acht uur wakker werd, was er niets gebeurd! Toch stond ik op met een onbestemd gevoel van vrees. Dat dat gevoel niet ongegrond was, bleek, toen

ik naar de tafel keek. Daar lag een derde briefje! En... het was met een vlijmscherp mes aan de tafel vastgepriemd! Er waren slechts twee woorden op getikt: „Eerste bewijs!” U kunt begrijpen, hoe ontsteld ik was! Niet langer kon ik aan een grap gelooven. Het was bittere ernst. En ik kon niet verklaren, hoe mijn geheimzinnige bedreigers te werk waren gegaan. Mijn kamer was afgesloten en ligt op de derde verdieping. Niemand kon daar binnenkomen....”

Ze huiverde even en haar gezichtje was vertrokken. „Sinds dien dag achtervolgen mij die afschuwelijke briefjes. Ik ontving gisteren de vijfde bedreiging! Overal vind ik ze, éénmaal was het met een dolk aan mijn hoofdkussen geprikt, vlak naast mij.... Het.... het is afschuwelijk!”

Juffrouw Lavallo slikte een snik weg en haar groote donkere oogen keken Bosch smeekend aan.

„Belooft u me, dat u me helpen zult. Ik kan het niet langer verdragen!”

Nadenkend stak Bosch een cigaret op, na haar toestemming te hebben verkregen. Een paar minuten zat hij in gedachten verzonken.

„Heeft u er eenig idee van, wie uw bedreigers kunnen zijn?” vroeg hij tenslotte.

Ze schudde het hoofd. „Geen enkel!” ontkende ze somber.

„En u weet ook niet, welke motieven zij kunnen hebben?” Vorschend keek hij haar aan, doch zij doorstond zijn blik zonder de oogen neer te slaan. Haar donkere oogen drukten alleen maar angst, vreeselijken angst uit....

„Ik zou geen motief kunnen noemen,” zei ze zacht. „Vijanden heb ik niet, voor zoover ik weet.”

„Welke zijn uw levensomstandigheden?” vroeg hij verder.

Ze aarzelde even. „Ik bezit wat geld,” zei ze langzaam, „iets bepaald heb ik niet om handen. Wel enkele liefhebberijen....”

Bosch ging niet verder op dat onderwerp in. Het geval interesseerde hem buitenmate, waaraan het feit, dat Julie Lavallo een zeer aantrekkelijk persoontje was, niet vreemd was, al zou hij dat nooit hebben toegegeven. Zoo op het oog zat er veel geheimzinnigs aan deze zonderlinge zaak, en gevaar leek hem lang niet buitengesloten. Hij stond op en ging naast het meisje staan.

„Juffrouw Lavallo,” zei hij, en in zijn stem lag meer warmte, dan men tegenover een hem voor eenige oogenblikken nog geheel vreemde cliënte verwacht kon hebben, „ik zal een onderzoek instellen. Ik moet alle feiten nog eens grondig overdenken, en kom u morgen een bezoek brengen, om de situatie ter plaatse op te nemen. Wij weten thans genoeg van de werkwijze uwer mysterieuze bedreigers af, om er bijna zeker van te kunnen zijn, dat u vóór den door hen bepaalden datum geen gevaar loopt. Immers, naar u zelf zegt, hadden ze al meerdere malen gelegenheid hun sinister plan uit te voeren. We kunnen dus zonder veel risico veronderstellen, dat zij inderdaad willen wachten tot 4 Augustus. Maakt u zich dus voorloopig niet ongerust, het is nu 22 Juli! Ik begrijp volkomen, dat het steeds boven uw hoofd zwevende gevaar u nerveus maakt en zeer veel van uw zenuwen vergt, maar ik hoop er vlug een einde aan te kunnen maken. Geeft u mij dus even uw adres, juffrouw Lavallo, en laten wij zeggen.... tot morgenochtend 11 uur?”

Julie Lavallo stond op. Er lag een bloesje op haar wangen en haar oogen keken dankbaar in de zijne. Zijn belofte en zijn geruststellende woorden schenen een kalmeerenden invloed op haar gehad te hebben. Ze gaf hem haar kaartje. Dan drukte ze hem de hand en Jan Bosch hield haar handje langer vast, dan strikt noodzakelijk was....

„Ik.... ik voel me opgelucht, meneer Bosch, nu u zich voor deze zaak interesseert. Hoe kan ik u danken....?”

„Wacht u daar liever mee, tot ik geslaagd ben, juffrouw Lavallo,” weerde Bosch lachend af, de deur voor haar open houdend.

Toen de deur zich achter haar gesloten had, en Bosch naar zijn bureau terugkeerde, scheen de kamer hem plotseling leeg en ongezellig toe. In Bosch' oogen lag een vreemde glans en onbewust snoof hij met welbehagen den viooltjesgeur op, die in het vertrek was blijven hangen..... Pas het binnentreden van zijn secretaresse bracht hem tot de werkelijkheid terug!

Den volgenden dag vond hij Julie Lavallo bijna

even nerveus als zij den vorigen middag bij hem was gekomen. Zonder te spreken toonde ze hem een nieuw briefje, waarop de woorden „Zesde bewijs” waren getypt.

„Dat vond ik gisterenmiddag in de taxi, waarmee ik naar huis reed. Onder mijn zitplaats was een pakje, met daarin een wekker, die afliep, toen ik dicht bij huis was, en mij hevig deed schrikken. Dit briefje was erbij ingesloten. Zonder twijfel bedoelen zij ermee, dat het even goed een helsche machine had kunnen zijn!” Ze rilde en staarde met angsttoogen naar het ordinaire bazarwekkertje, dat op tafel stond.

Bosch klemde de lippen opeen. „Ze zijn brutaal, de heeren!” zei hij. „Op klaarlichten dag. Kon de chauffeur u geen inlichtingen geven?”

Ze schudde het hoofd. „Ik heb hem ernaar gevraagd, doch hij wist er geen verklaring voor. Niemand was in den wagen geweest, beweerde hij, tijdens mijn bezoek. Hij dacht, geloof ik, dat ik hem voor den mal hield.”

„U staat mij toe, dat ik uw kamers even onderzoek?” vroeg hij kort. Het meisje knikte, en langzaam begon hij de vertrekken te doorzoeken. Nu en dan stelde hij een korte vraag. Toen trad hij op het raam van haar slaapkamer toe. Het gaf uitzicht op een binnenplaats. Aan de overzijde, op ongeveer vijf meter afstand, waren de achterkamers der huizen van de aangrenzende straat. De zon stond recht op deze huizen.

Plotseling mompelde Bosch een woord in zichzelf, dat Julie Lavallo vlug op hem toe deed loopen. Scherp tuurde de detective naar een huis, dat schuin tegenover Julie Lavallo's kamers lag.

„Wat is er?” fluisterde het meisje verschrikt, doch hij weerde haar ongeduldig af. Hij had een notitieboekje genomen, en noteerde daarin, steeds gespannen opletterend. Eindelijk klapte hij het boekje dicht en trok haar de kamer in.

„Zag u niets?” vroeg hij toen.

Zij schudde het hoofd. „Ik meende iets in de zon te zien fllikkeren,” aarzelde ze, „maar ik merkte verder niets vreemds.”

Er was een staalharde glans in zijn oogen gekomen. „Die zonneflikkeringen hadden een oorzaak, juffrouw Lavallo. Het waren morse-teekens! Het is het eerste spoor! Leest u maar eens, wat ik kon noteeren....”

Hij liet haar het boekje zien en zij las:

„....sch is aan 't speuren. Voorzichtigheid gewenscht. Waarschuwingen voorloopig staken!”

Met verhit gezichtje keek ze hem aan. „Denkt u....?” vroeg ze ademloos.

„Ik vermoed van wel!” knikte hij. „Die drie letters „sch” vormen waarschijnlijk het laatste gedeelte van mijn naam. Dat ze weten, dat ik in deze zaak betrokken ben, was ons al bekend. Immers waren ze, gezien de waarschuwing in uw taxi, van uw bezoek aan mij op de hoogte. Door die zonnespiegelingen hebben ze blijkbaar een handlanger aan deze zijde van de binnenplaats willen waarschuwen. Waarom ze dat op die eigenaardige wijze deden, is niet direct duidelijk. Trouwens, het is zuiver toeval, dat ik op die seinen opmerkzaam werd en ze kon opvangen! Het zou me niets verwonderen, als u de eerste dagen geen opwindende dingen zoudt ondervinden. Mocht er toch iets gebeuren, dan waarschuwt u me wel, juffrouw Lavallo? Voorloopig kan ik nu aan het werk. Ik hoop u spoedig goed nieuws te kunnen brengen. Tot ziens!”

En wéér drukte Jan Bosch het kleine handje van zijn cliënte met een innigheid, die haar even verwonderd naar hem op deed staren.

Drie dagen later bracht Jan Bosch zijn aardige cliënte verslag uit van zijn werkzaamheden. Zij zaten op haar gezellige kamer en zij serveerde thee, terwijl de detective zijn verhaal deed.

„Ik heb één en ander ontdekt, al is het heel weinig. Mijn onderzoek in de woning aan de overzijde,” hij knikte in de richting van de binnenplaats, „bracht aan het licht, dat de bewuste kamer maar een week bewoond was geweest, en toen ik er aankwam, waren de vogels gevlogen. Hetzelfde was het geval, toen ik na lang vergeefs zoeken de vermoedelijke woning van den handlanger aan deze zijde vond. Wij schijnen de heeren verschrikt te hebben, juffrouw Lavallo,” zei hij.

Julie Lavallo lachte, terwijl ze hem een kopje thee toereikte. Ze zag er veel minder nerveus uit, dan eenige dagen tevoren het geval was geweest.

Haar oogen stonden vroolijker, en nu en dan tintelden daarin lichtjes, die Jan Bosch verwarden.

„Ik ben gelukkig, dat verdere „bewijzen” zijn uitgebleven, meneer Bosch,” zei ze zacht en warm, „ik kan u daarvoor niet genoeg dankbaar zijn.”

Doch Jan Bosch schudde ontevreden het hoofd en een rimpel kwam tusschen zijn oogen.

„Wij mogen den dag niet prijzen voor het avond is,” zei hij voorzichtig. „Er zijn nog vele dingen, die mij niet bevalen. Bereikt heb ik eigenlijk.... niets! Alleen het negatieve resultaat, dat de bedreigers zich „koest” houden. Wat zij trouwens al van plan waren, blijken hun morse-signalen! Maar verder....” Hij haalde de schouders op. „Ik weet niet wie de schurken zijn, noch hoe ze er uit zien. Het is lang niet onmogelijk, dat dit een stilte voor den storm beteekent! Juist wanneer zij wat actiever waren, konden wij misschien gegevens tegen hen in handen krijgen. Al mijn naspeuringen zijn tot nu toe tevergeefs geweest. En er is nog zooveel onverklaarbaars. Ik heb uw kamers toch al eenige malen nauwkeurig onderzocht, maar het is voor mij nog steeds een raadsel, hoe die briefjes en de dolkmessen hier kwamen. Evenals alles feitelijk een raadsel is aan deze zaak.”

Hij zuchtte, doch ditmaal was het Julie Lavallo, die hem met een zonnig lachje opmonterde.

„Ik heb zoo'n gevoel, meneer Bosch, dat de schurken bang voor u zijn, en het verder wel uit hun hoofd zullen laten, mij lastig te vallen.”

Er klonk zoo'n onbegrensd vertrouwen in hem uit haar woorden, dat hij haar warm dankte.

„Ik wil het hopen,” zei hij. „In ieder geval zullen wij onze waakzaamheid niet laten verslappen. U moet mij toestaan, dat één van mijn mannetjes u steeds blijft bewaken. En.... op 4 Augustus neem ik zelf die taak op mij, zooals afgesproken is.”

Juffrouw Julie Lavallo's bedreigers lieten niets meer van zich hooren, zoodat het er werkelijk op begon te lijken, dat het meisje gelijk had gehad.

In opgewekte stemming dineerden Julie Lavallo en Jan Bosch op den avond van den vierden Augustus in de Brasserie Universelle op den hoek van de Avenue de l'Opéra en de Rue Saint Roch. Het was Jan Bosch' uitdrukkelijk bevel geweest, dat Julie Lavallo dien geheelen dag met hem zou doorbrengen, opdat hij persoonlijk voor haar veiligheid kon waken. Een taak, die lang niet onaangenaam was. De detective had besloten, met zijn bekoorlijke cliënte zooveel mogelijk openbare gelegenheden te bezoeken, opdat een eventuele aanslag den onbekenden schurken zou afschrikken als te gevaarlijk. Daarom bezochten zij ook samen na het diner de revue van de „Folies Bergères”, waar een taxi hen heenbracht. De pracht der Parijsche revue zorgde er wel voor, dat ze niet al te vaak aan het gevaar dachten, dat Julie boven het hoofd hing....

Het was bijna twaalf uur, toen ze langs de gezellige Boulevards wandelden en precies om twaalf uur stonden zij voor Julie's woning.

Zij lachte uitgelaten. „Ziet u wel, meneer Bosch, dat ik gelijk heb gehad. Het is nu al vijf Augustus, en er is niets gebeurd. Tenslotte zijn het dus toch looze bedreigingen geweest van een paar laffe schurken, of.... misschien toch een misplaatste grap.”

Ook Bosch lachte verlicht en overmoedig. Hij drukte haar hand. „Ik hoop, juffrouw Lavallo, dat dit „einde” niet ook het einde van onze vriendschap zal beteekenen....”

„Integendeel,” zei ze ongewoon ernstig. „Ik.... ik ben aan uw.... bezoeken....” Ze zocht naar woorden, kon de juiste echter niet vinden. „Laten we zeggen.... gewoon geraakt,” ging ze voort, „misschien wilt u vandaag weer een kopje thee komen drinken?”

„Natuurlijk!” zei hij gretig, en toen haar slank figuurtje door de deuropening was verdwenen, slenterde hij in diepe gedachten verzonken naar huis. En die gedachten waren zéér aangenaam. Nauwelijks was Jan Bosch op zijn kamer en wilde hij zich kalm gaan uitkleeden, toen de telefoonschel door het stille vertrek rinkelde. De schrille klank door de nachtelijke stilte bezorgde Bosch een plots opkomend, ondefinieerbaar gevoel van onheil. Snel greep hij den hoorn.

„Hallo!” beëfde zijn stem in het apparaat.

„Meneer Bosch, meneer Bosch....” hoorde hij de stem van Julie Lavallo als in doodsangst,

„kom.... kom vlug.... Het nadert.... ik.... ik....” Dan klonk een snerpemde gil, gevolgd door een doodelijke stilte.

Twee-, driemaal schreeuwde Bosch in den hoorn, doch hij kreeg geen antwoord meer.

Verbijsterd vloog hij de trappen af en sprong in de eerste de beste taxi. Als een razende reed de chauffeur naar Julie's woning. Bevend van opwinding snelde de detective het huis binnen. De kamerdeur van Julie's slaapvertrek stond open, doch niemand bevond zich in het vertrek! Het bed was nog onbeslagen.... En plotseling realiseerde Bosch zich, dat in Julie's vertrekken geen telefoon aanwezig was! Zij moest dus van een andere plaats hebben opgebeld. Doch vanwaar? En waarom was ze daar heengegaan?

Hij snelde naar de loge van de conciërge, een bejaarde vrouw. Doch ook daar had Julie niet getelefoneerd. De vrouw kon geen ophelderingen geven. Zij had mademoiselle niet gezien!

Radeloos overlegde Bosch wát te doen. Hij had geen enkel houvast, het eenige wat hij vermoedde was, dat Julie tenslotte tòch het slachtoffer was geworden van haar geheimzinnige vijanden. Hij verweet zich, dat hij zich in slaap had laten sussen door hun tactiek, niets meer van zich te laten hooren, en door het feit, dat ze hadden aangekondigd, den aanslag op 4 Augustus te doen plaats hebben. Als een beginnening had hij gedacht, dat na dien datum het gevaar zou zijn afgewend!

Als een zinneloze dwaalde hij door Parijs. Wáár moest hij Julie zoeken? En hoe? Hij wist het niet, bleef slechts dwalen, en vond zichzelf tegen het aanbreken van den dag weer voor haar woning, uitgeput, geestelijk zoowel als lichamelijk. Duidelijk besefte hij, dat dit méér was dan het verdwijnen van een cliënte alleen! Hier sprak zijn hart een woordje mee....

De conciërge had niets meer van Julie Lavallo gezien. Moedeloos liep hij naar zijn bureau. Voor het eerst in zijn leven voelde hij zich een hulpeloze stumper!

Acht dagen lang had Jan Bosch zijn hopeloze pogingen voortgezet, om Julie Lavallo terug te vinden. Dagelijks bezocht hij met angst in 't hart het lijkenhuis aan de Seine, vreezend, daar Julie's lijk te zullen vinden, doch ook dat gebeurde niet. Al zijn assistenten waren in 't geweer, doch daar er geen enkele tastbare aanwijzing was, in welke richting zij moesten zoeken, bleef alles zonder resultaat.

Somber zat Jan Bosch aan zijn bureau, en hij dacht aan den eersten dag, dat Julie Lavallo hem een bezoek had gebracht, dat haar lieve, vriendelijke verschijning kleur aan zijn leven had gegeven....

De telefoon schelde, en lusteloos luisterde hij. Verwonderd keek hij op. Zijn vader in Parijs? De man had in jaren Holland niet verlaten. Wat kwam die hier doen? Zeker, zeker, ik blijf hier! Over een half uur kwam hij hem opzoeken? Best!

Zonder veel vreugde legde hij den hoorn neer. Hij had zijn vader in langen tijd niet gezien, drie jaren voor den dood van zijn moeder was het voor het laatst geweest. Door zijn zwerversleven had de tijd van haar dood hem te laat bereikt, om bij haar begrafenis aanwezig te zijn, en hij had het doelloos gevonden, toen nog naar Holland te gaan.

Binnen het half uur stond zijn vader vóór hem. Een kranige, oude heer met een vriendelijk, verstandig gelaat.

„Ik kom je eens opzoeken, m'n jongen!” zei hij hartelijk, toen hij na de eerste begroeting tegenover zijn zoon gezeten was. „Je zal zeker wel begrepen hebben, dat ik hiermede een speciaal doel heb, want in jaren ben ik niet uit Holland weg geweest. Ik stel prijs op een rustig leventje.”

Verwonderd doch zonder veel interesse luisterde de jonge detective toe. Zijn

gedachten konden moeilijk Julie loslaten. En de komst van den ouden heer was hem eerder een ergernis dan een vreugde.

Intusschen ging deze verder. „Beste kerel, vind je niet, dat het zoo langzamerhand tijd wordt, om weer eens naar Holland te komen? Jouw beroep.... je hebt het tenslotte niet nóódig, wel? In Rijswijk heb je nog een ouderlijk huis, al is je moeder er dan ook niet meer.” De oude man sprak de laatste woorden op zachten toon, en even keek hij zijn zoon aan. „Mij dunkt, dat je nu lang genoeg gezworven hebt. Of.... voel je misschien roeping voor het vak van detective?”

Jan Bosch haalde de schouders op. Hij dacht er niet aan Parijs te verlaten. Nu minder dan ooit! Zijn beroep.... hij lachte smalend. Met dit laatste geval was bewezen, dat er véél aan zijn speurdersgaven mankeerde, maar.... hij kón de stad niet verlaten, waar Julie verdwenen was. En met korte woorden vertelde hij zijn vader het laatste echech! Zonder evenwel van zijn genegenheid voor Julie te spreken.

Aandachtig luisterde zijn vader toe, knikte toen begrijpend. „Een ellendige zaak, jongen!” gaf hij toe. „Maar toch geen reden, om bij de pakken te gaan neerzitten. Je hebt wat afleiding nodig, merk ik. Kom kerel, laten we ergens gaan dineeren.” Een half uurtje later stapten zij het hotel binnen, waar de oude heer logeerde. In gedachten verzonken volgde de detective zijn vader. Deze stapte op een tafeltje toe in een gezellig hoekje van de zaal. Toen Jan Bosch opkeek, wachtte hem een verrassing, die hem eenige oogenblikken met stomheid sloeg. Aan het tafeltje zat Julie Lavallo!! Zij keek hem verlegen aan, en sloeg toen de oogen neer.

Jan Bosch wankelde op zijn beenen. De emotie was te hevig en hij moest gaan zitten, om zich te herstellen. „Wat....?” stamelde hij, Julie aanzien, doch zijn vader viel hem in de rede.

„Luister eens, Jan,” zei hij, „en tracht de zaak goed te begrijpen. Juffrouw Julie Lavallo was de laatste jaren voor moeders dood gezelschapsjuffrouw. Dat verklaart dus, waarom ik haar ken. En nu volgt de oplossing van de zaak, die voor jou een puzzle was. Juffrouw Lavallo heeft comédie gespeeld, en ze deed dat op mijn verzoek. Die heele historie berust op fantasie. Met eenige helpers is zij in elkaar gezet. Het doel, dat ik daarmee had, was.... je van je detective-manie te genezen. Ik ben oud, jongen,” zei de grijsaard, „en ik zag jou graag gedurende mijn laatste levensjaren in mijn omgeving. Jij bent in Holland nodig, je kunt mijn zaken overnemen! Als ik erin kon slagen je te doen twifelen aan je roeping als detective, dan.... was er misschien kans, dat je op mijn verzoek inging. Na lang smeeken won ik juffrouw Lavallo voor mijn plan. Ik hoop, dat je er háár niet boos om zult aanzien, en.... als je kan ook mij niet!”

Jan Bosch' gezicht had een norschen trek gekregen. In zijn voorhoofd lagen diepe rimpels. Men had hem belachelijk gemaakt, hem als een kleinen jongen voor den mal gehouden. Zij, Julie Lavallo, had een leelijk spel met hem gespeeld! Dat was het ergste. Juist in háár oogen wilde hij allermint belachelijk schijnen. Een wilde woede bruiste in hem op. Hij liet niet met zich spelen, zeker niet door een jong meisje....

Uiterlijk kalm stond hij op. Hij reikte zijn vader de hand. „Adieu!” zei hij kort.

De oude heer keek hem vragend aan, doch hij draaide zich om. Julie verwaardigde hij met geen blik.

Twee dagen later kwam zijn vader hem weer bezoeken.

„Ik ga naar Holland terug!” zei de oude man. „Voor mij is hier niets meer te doen. Ik kom afscheid van je nemen, jongen!”

Hij weifelde even en keek langs zijn zoon heen naar het levendige gewoel op den Boulevard.

„Ik heb je ook nog nieuws mee te deelen van Julie Lavallo,” zei hij, terwijl zijn stem onvast leek.

„Van háár wil ik niets hooren,” zei de detective bruusk. „Uw motieven zijn misschien te verdedigen, de hare.... bah!”

De oude man deed, of hij hem niet gehoord had. „Ik ga met haar trouwen!” zei hij met nadruk. Een fijn lachje speelde om zijn mond, toen hij zag, hoe zijn zoon verbleekte.

„Kijk eens,” ging hij verder, „ik ben aan het meisje gehecht, ze vroolijkt mijn leven wat op. Toen moeder 'n jaar geleden is gestorven, was ze zoo vriendelijk, tijdelijk de dagelijksche zorgen op zich te nemen, hoewel haar eigenlijke taak — gezelschapsjuffrouw — was afgeloopen. Ze heeft me echter gezegd, dat ze den tijd gekomen vond, om te gaan. En aangezien ik haar niet missen wil, zal ik haar trouwen.”

Even pauseerde de oude man. „Ik had eerst aan een andere oplossing gedacht,” ging hij voort, terwijl hij op het raam toetrad, en nu met zijn rug naar Jan toestond, „ik meende gemerkt te hebben, dat zij jou graag mocht, enne.... ik had gehoopt, dat jij....” Hij maakte een gebaar met de hand in de lucht en zuchtte. „Maar ik schijn me vergist te hebben. Jij wilt niet mee naar Holland, en je schijnt haar te haten. Mij rest dus niets anders....”

De oude man hield op met spreken, en in zijn bruine oogen tintelde het, hoewel zijn zoon dat niet zien kon. Toen de oude heer zich omdraaide, stond zijn gezicht weer ernstig. Als in afwachting keek hij naar het gezicht van zijn zoon. Deze beet zich op de lippen en keek zijn vader strak aan.

„Ik ga mee naar Holland!” zei hij toen kort.

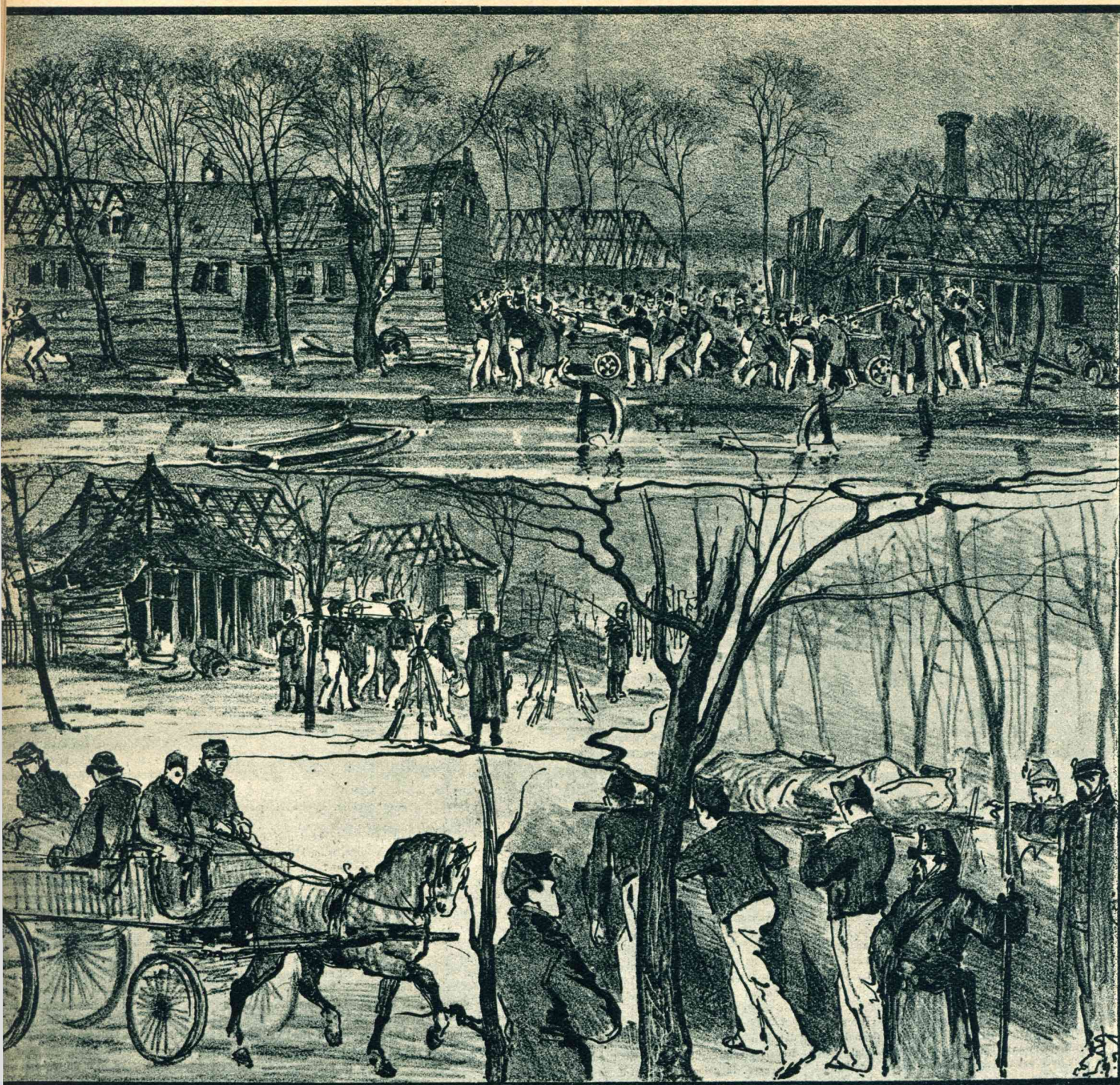

De ongenaakbare.

Door den zoo algemeen bekenden teekenkunstenaar Johan Braakensiek werden, eenige uren nadat de buskruit-ontploffing had plaats gehad, bovenstaande teekeningen op het terrein van de ramp gemaakt. Braakensiek was toen 26 jaar oud, en vermoedde toen nog niet, welk een plaats hij eenmaal in de kunstenaarsry zou innemen. De reproductie van bovenstaande plaat uit het „Geïllustreerd Politieus" (uitgave van E. Eden, Molsteeg, Amsterdam) geschiedt met toestemming van den heer Joh. Braakensiek.

om 4 uur in de Buskruit-fabriek „De Krijgsman" aan het werk waren gegaan, de meesten om half 8 de fabriek hadden verlaten om thuis te gaan ontbijten. Hadden de explosies een half uur eerder plaatsgehad, dan zouden véél meer menschenlevens te betreuren zijn geweest.

Om zich een juist oordeel van de ramp te kunnen vormen, dient men de verklaringen te hooren van hen, die er bij tegenwoordig waren. Een enkele hunner hebben wij gesproken, waarover straks iets naders. Eerst laten wij volgen, wat wij in oude geschriften hierover vonden. In een ten voordeele der door de ramp benadeelden uitgegeven brochure door de uitgevers M. S. de Zeeuw Steenmeijer en Co. te Middelburg lezen wij o.a., dat de heer Drekmeijer, 1ste machinist, die met den heer J. Ruijsendaal, 2en machinist, bezig was, den manometer van een der ketels in 't machinegebouw te herstellen, het

De Buskruit-Ontploffing te Muiden

VOOR VIJFTIG JAREN

Den 19en dezer zal het 50 jaren geleden zijn, dat een groot deel der gebouwen van de Buskruitfabriek „De Krijgsman" te Muiden geteisterd werd door een explosie, welke van zoodanige kracht was, dat tot op verren afstand gedacht werd aan een aardbeving. Helaas kostte deze ontploffing aan een 11-tal personen, die aldaar werkzaam waren, het leven.

„De buskruitramp van Muiden". Zóó werd het tragisch gebeuren, dat zich in den vroegen ochtend van den 19en Januari 1883 in het oude vestingstadje aan de Vecht afspeelde, door geheel ons land genoemd, en inderdaad was daar ook alle reden voor, al bleken gelukkig de gevolgen van de ontploffing tenslotte niet van zóó funesten aard te zijn, als in de eerste oogenblikken vermoed en.... alom gepubliceerd werd.

Groot was de onrust, door den daverenden slag in omliggende gemeenten als Weesp, Naarden, Abcoude teweeg gebracht, maar wat was zij, vergeleken bij den panischen schrik, waardoor de Muider bevolking werd aangegrepen? Muiden en de Buskruitfabriek waren immers feitelijk één. Hoevele inwoners van het oude stadje verdienen niet het dagelijksch brood in die omgeving, welke weliswaar voor leeken zoo buitengewoon gevaarlijk scheen, doch aan welke gevaren door hen, die er dagelijks werkten, niet meer of tenminste niet regelmatig meer gedacht werd.

Maar op dien vroegen ochtend van den 19en Januari 1883 was het anders! Om 10 minuten over half 8 werd de eerste dreunende slag gehoord, en onder de Muidenaren was er niet één, die iets anders dacht dan: „De Buskruitfabriek gaat de lucht in!" Kort daarop werden nog twee hevige

slagen gehoord, en de ontzetting onder de Muider bevolking viel niet te beschrijven.

Alle woningen werden verlaten, wat temeer te begrijpen is, als men weet, dat van nagenoeg alle huizen de ruiten vernield werden, de dakpannen werden afgerukt, en deuren en ramen uit hun verband werden gerukt.

Wat er dan feitelijk op de terreinen der Buskruitfabriek gebeurd was? Als wij de eerste bulletins raadplegen, welke op dien ochtend door de te Amsterdam verschijnende dagbladen werden uitgegeven, dan zou maar weinig van de Buskruitfabriek gespaard zijn gebleven. Zóó erg was het echter niet, al hadden de ontploffingen ontzettende gevolgen. Aan officiële gegevens, welke ons welwillend ter hand werden gesteld, ontleenen wij, dat de ramp ontstond, doordat in een der z.g. kruitstoven — de droogkamers — het buskruit ontplofte. Waaraan dát toe te schrijven was, is zelfs op dit oogenblik nog niet met zekerheid te zeggen. Wel hebben wij in den stapel nieuwsbladen uit die dagen, welke wij hebben doorbladerd, tal van bespiegelingen en veronderstellingen gelezen, doch later bleek weer, dat alle vermeende oorzaken, welke tot de explosies aanleiding gegeven zouden hebben, als volstrekt onjuist moesten worden gekwalificeerd.

Naast alle ellende, welke de ramp van een halve eeuw geleden over het stadje Muiden bracht, mag als een gelukkige omstandigheid worden beschouwd, dat van de 60 arbeiders, die des nachts

volgende mededeelde:

„De eerste ontploffing had plaats in noordelijke richting en daardoor stortten de noordelijke en oostelijke zijmuur van het machinegebouw in; toen volgde de tweede en zwaarste ontploffing. In een ondenkbaar oogenblik verborg ik mij achter een gevallen stuk muur en toen ik niets meer hoorde kroop ik, daar de deur versperd was, door het in den muur geslagen gat naar buiten."

Blijkens nadere mededeelingen hebben de ontploffingen zich in twee richtingen voortbewogen; de eene noordwaarts, de andere meer naar het oosten. Zeker mag het, van welken omvang de ramp overigens ook was, als een gelukkige bijomstandigheid worden aangemerkt, dat de z.g. kruittoeren, waarin een zeer groote hoeveelheid kruit geborgen was (maar lang niet zooveel, als eenige dagen later in de bladen vermeld werd), gespaard bleef. Zou die hoeveelheid van ongeveer 60 à 70.000 kilo buskruit in de lucht zijn gegaan, dan ware onherroepelijk ook de Zeedijk bezweken, en zouden groote gedeelten van de provincie Noord-Holland door het Zuiderzeewater verzwoegen zijn.

EERSTE BULLETIN

VAN

Het Nieuws van den Dag.

Amsterdam, 19 Januari, 's morgens 10 uren.

Heden ochtend te 7 uren 40 minuten is een driedubbele ontploffing ontstaan in de ovens van de kruitfabriek nabij Muiden, die gedeeltelijk in de lucht gevlogen zijn en thans in volle vlam staan. Het lot van de in de gebouwen aanwezige personen — men schat hun aantal op 40 — is nog onbekend. Men vreest dat zij allen omgekomen zijn. Redden is voornamelijk ondoenlijk. Nadere bijzonderheden ontbreken. De kruittoeren, waarin nog een aanzienlijke voorraad kruit aanwezig is, staat nog.

Inmiddels waren de gevolgen van deze explosies reeds treurig genoeg. De door directie en personeel zoo algemeen geachte fabrieksbaas, de heer J. A. Karsemeijer, was op weg naar het „Nat-glanshuis”, toen het in de lucht vloog. Men vond hem zwaar gewond liggen op het pad, dat naar vernoemd gebouw leidde. Nog dienzelfden avond overleed hij. Bijna was ook de arbeider D. Schijf het slachtoffer geworden, want hij deelde later o.a. het volgende mede:

„Ik had mij even verwijderd om den baas te zoeken, aan wien ik iets te vragen had en vermeende, dat hij in het Nat- of Droogglanshuis was, ging ik daar heen. Hem daar niet vindende, keerde ik terug en zag ik eerst de stoomstoom in de lucht vliegen. Ik liet mij op den grond vallen en zag toen nog twee andere gebouwen in de lucht vliegen. Ik ontving toen de hevige brandwonden in het aangezicht, aan het hoofd, den hals en beide handen.”

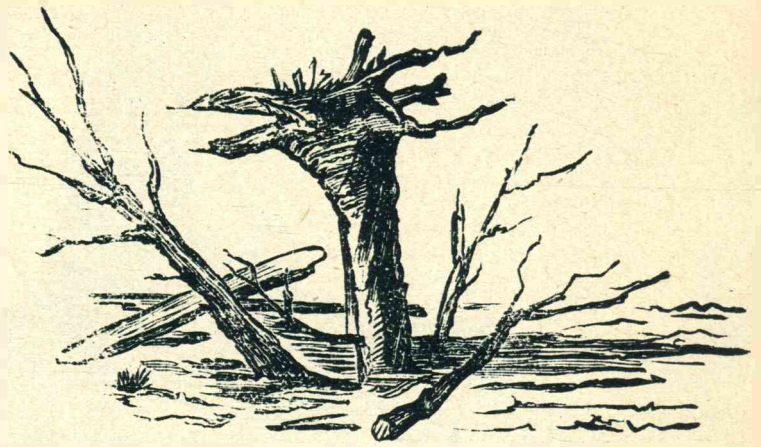
De thans 64-jarige D. K., toenmaals leerling aan de kuiperij van de firma Steinhaus te Muiden, deelde ons in een onderhoud, dat wij een dezer dagen met hem hadden, nog mede, dat hij met drie andere arbeiders om ruim half 8 op het terrein kwam, en zich naar een magazijn moest begeven,

Vader was er gelukkig goed afgekomen; hij was in een der persinrichtingen werkzaam, maar geheel ongedeerd.”

Degenen, die door de 3 ontploffingen het leven verloren, waren: de straks reeds genoemde fabrieksbaas Karsemeijer, voorts G. van Ravenswaay, G. Jongkind, S. v. d. Weijden, D. Dolleman, E. Klok, J. Ruijsendaal, G. Kreunen, J. van Wilsom, J. Vis Jr., L. v. d. Sluis.

Wij behoeven wel nauwelijks te zeggen, dat er ook tal van gekwetsten waren, wier verwondingen — vreemd genoeg — over het algemeen echter niet van zeer ernstigen aard waren. Vóór ons ligt een geschreven lijst op vergeeld papier, waarop de namen van de gewonden en de aard der verwondingen nauwkeurig vermeld zijn.

Dat de hierboven zeer in het kort geschetste ramp een onbeschrijfelijke ontroering en consternatie, niet alleen in Muiden, maar ook in de omliggende gemeenten veroorzaakte, ligt voor de hand. In eerstgenoemd stadje speelden zich hartverscheurende tooneelen af, want ieder vreesde, dat echtgenoot of vader onder de slachtoffers zou zijn. Spoedig kwamen de militairen uit Naarden en later ook uit Amsterdam, om hulp te bieden bij het blusschingswerk niet alleen, maar ook om de van schrik en angst schier wanhopige menigte op een afstand te houden. Uit de couranten-verslagen van die dagen blijkt ten duidelijkste, op welk een kloeke wijze de militairen hulp hebben verleend. In het bijzonder onderscheidde zich daarbij de

Boom met de wortels omhoog. Een der boomen op het terrein werd door den luchtdruk uit den grond gerukt, omhoog geslingerd en daarna weer met kracht in den grond gedruwd, zoodat hij vast in den bodem kwam te staan, met ... de wortels naar boven gekeerd.

2e luitenant der artillerie, F. W. A. Baron van Asbeck.

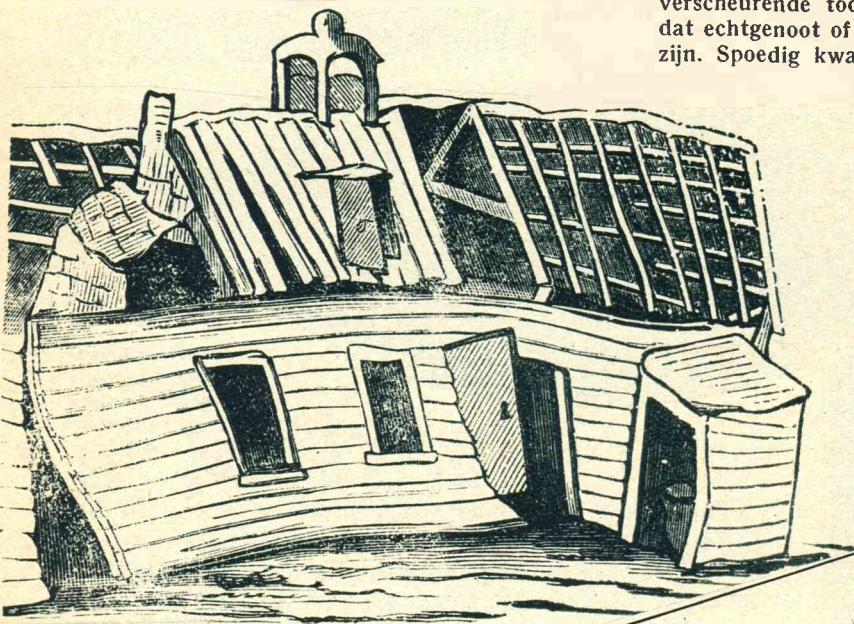
De kracht, waarmee de ontploffingen plaats hadden, was zoo hevig, dat niet alleen ook in plaatsen als Weesp, Abcoude, Naarden en andere dorpen hevige slagen werden waargenomen, maar dat zelfs in de Muiderpoort-omgeving te Amsterdam (van een Linnaeusbuurt was toen nog geen sprake) dreunende slagen weerklonken. De schrijver van dit artikel, die destijds in de Plantage Middenlaan tegenover „Artis” woonde, weet zich zeer goed te herinneren, dat eenige ruiten in de woning zijner ouders stuksprongen.

De nieuwsgierigheid, ook bij de Amsterdammers, was zóó groot, dat de Gooische Stoomtram rijtuigen te kort kwam, om hen te vervoeren, die het terrein van de ramp in oogenschouw wilden nemen. Diep treurig was het, dat zoo velen vergaten, wat zich kort te voren daar had afgespeeld, en dat men zich zelfs zóó luidruchtig gedroeg, dat het den Muidenaren schrijnend aardeed. Even afkeurenswaardig mocht het genoemd worden, dat honderden zich verdrongen voor een schuur, waar ... het stoffelijk overschot der slachtoffers werd tentoongesteld! Een man stond aan den ingang met een bus, en vroeg om giften voor de nagelatenen....

Wij behoeven wel nauwelijks te zeggen, dat de directeurs der Buskruitfabriek, de heeren A. A. Bredius en Pronck, alles in het werk hebben gesteld, om den weduwen en weezen zooveel mogelijk te hulp te komen. Bovendien kwamen uit geheel Nederland giften in, zoodat in totaal een bedrag ontvangen werd van f 28.808.58 „door rendeering aangegroeid tot f 29.098.18.”

In 1886 werd de Buskruitfabriek opnieuw opgebouwd, doch op geheel anderen grondslag, opdat ontploffingen van een omvang als de boven geschetst in het vervolg buitengesloten zouden zijn. Gelukkig is deze industrie sindsdien daarvoor dan ook gespaard gebleven.

JOH. CHR. WIJNAND

Gedeelte van het verwoeste directiegebouw.

De ruïne van de fabriek naar een schets door J. Greive

dicht bij den Zeedijk gelegen. „Ongeveer 5 M. vóór het magazijn hoorden wij een zwaren slag. Twee onzer werden op den grond gegooid, een oude man en ik bleven loopen. Het water uit de scheidings-sloot werd omhoog gestuwd. Ik liep vlug naar het magazijn, waar een vreeselijke ontploffing had plaatsgehad en zag toen de vreeselijkste dingen. Van een arbeider was het hoofd van den romp gescheiden, in het rietland lag de romp te branden.

Het opbouwen van de verwoeste kruitfabriek.

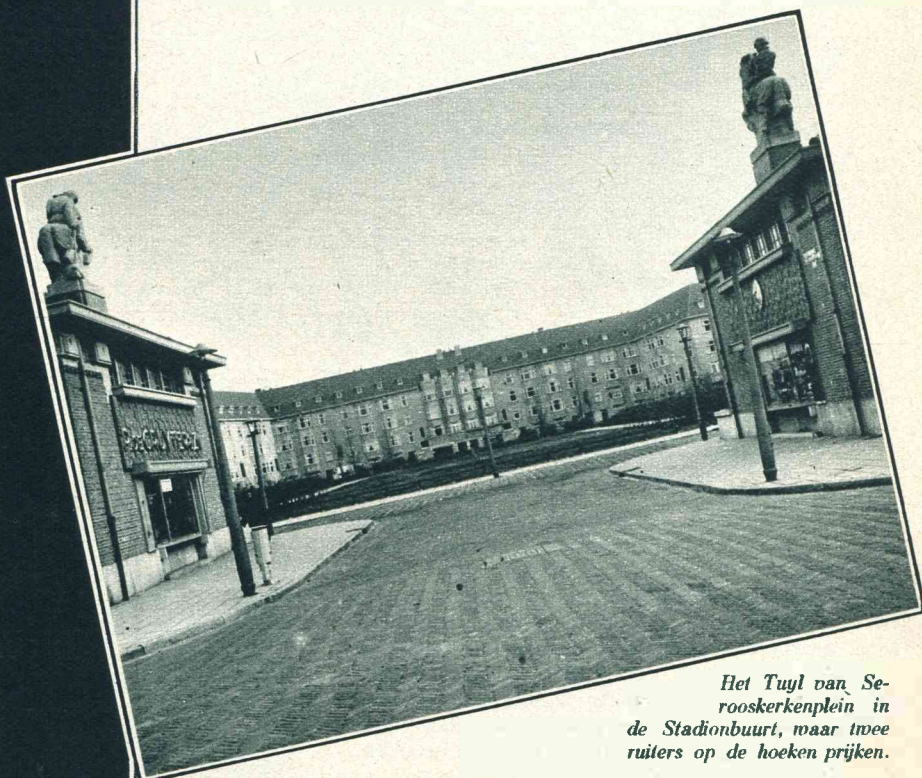
*Het Legmeerplein in
plan West.*

*Het Merwedeplein
in Zuid, dat wordt
afgesloten door den
wolkenkrabber.*

NIEUWE PLEINEN

De groote uitbreiding van Amsterdam, vooral in het Zuiden en Westen, bracht als vanzelf mede, dat tal van pleinen en pleintjes in de nieuwe wijken ontstonden. En even vanzelfsprekend is het, dat de hoofdstedelingen steeds meer moeite moeten doen om hun aldoor groeiende stad te leeren kennen. Vandaar dat wij de voornaamste nieuwe pleinen in ons blad willen reproduceeren. Men kan zich dan tevens een oordeel vormen over de architectonische waarde van sommige nieuwe stadsgedeelten.

*Het Tuyl van Se-
rooskerkenplein in
de Stadionbuurt, waar twee
ruikers op de hoeken prijken.*

Een doorkijkje naar het Hygieaplein.

en maakt de teint verblindend rein. Scherk Face Lotion dringt diep in de poriën van de huid. Alle onreinheden lossen op, meeïters verdwijnen. Direct nadat U het gezicht met Scherk Face Lotion gereinigd hebt voelt U hoe het weefsel der huid opleeft en weer strak trekt. Wrijf daarom Uw gezicht meer-malen per dag, maar vooral 's morgens en 's avonds met Scherk Face Lotion af. Het resultaat openbaart zich snel.

Probeer U het eens! Zendt deze ad-vertentie met Uw adres en 15 ct. porto aan de fa. S. Blindeman & Co., v. Baerle-str. 89, Amsterdam. U ontvangt dan een gratis proef-flesje.

Scherk Face Lotion is slechts echt in ori-gineele flacons met het opschrift Scherk. Mystikum poeder, de beroemde Scherk poeder.

SCHERK

Verfraait het gezicht

Scherk Face Lotion

BREUKLIJDERS

Dit is C. H. SCHOLTE, die na 22 jaar breuk-lijder te zijn geweest, zichzelf enduizenden anderen van breuk-lijden bevrijdde door zijn nieuwe uitvinding van het **PATENT LUCHTAPPARAAT**.

Duizenden dankbetuigingen. Vraagt kosteloos om het boek met afbeel-dingen en prijzen.

C. H. SCHOLTE
Aert v. Nesstr. 105a - Rotterdam

Waarschuwing. Laat U niets anders opdringen, want even goed of beter bestaat er niet.

Aambeien
Vraagt Uw apotheke of drogist uitsluitend naar 't sedert 25 jaar onovertroffen preparaat: **Annsof**
Suppositoria der Fa. Goedecke & Co.
In roode doosjes met loodje. Al het andere wijze men af.

Gen.-Vertegenwoordiger voor Nederland:
OSKAR KOCH,
Valeriusstraat 36, Amsterdam - Tel. 26496

BLOEDARMOEDE
BLEEKZUCHT en alle daaruit voortvloeiende **ZWAKTETOESTANDEN**

Dr. H. NANNING's HAEMOFERRIN
(STAALHAEMATOGEEEN)

Uitstekend bloedvormend versterkingsmiddel.
f 2.60 p. 1 flesch - Aangenaam van smaak - f 1.60 p. 1,2 flesch
Dr. H. NANNING's Pharm. Chem. Fabriek N.V. - Den Haag

WINTER IN ZWITSERLAND

LENK Berner Oberland, 1100 Meter boven de Zee
Ideale wintersportplaats van den eersten rang. — Prachtige skivelden.

Sport-Hotel WILDSTRUBEL

Familie-hotel. Mooi, zonnig gelegen. Alle comfort. Kamers met str. water en badkamer. Mooie ijs- en lugebaan. Attracties. Pension incl. verwarming van frs. 10.50 af. Prospectus. E. BURKHALTER

Wij vragen Breisters en Breiers

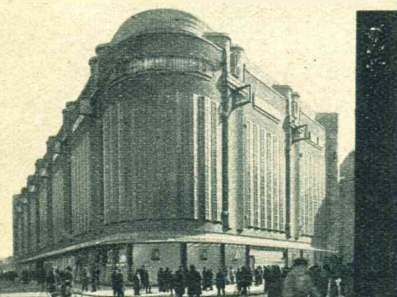
door geheel Nederland, om Sokken en Kousen op onze geheel geruischlooze automatische snelrondbreimachine „LAMA” te vervaardigen, tegen vaste loonen per dozijn paar. Voorafgaande kennis niet noodig. Bij aankoop gratis les aan huis. — Vraagt condities!

Hoofdkantoor „LAMA”, Afd. R. 10
Jekerstraat 13, Telefoon 91048, Amsterdam-Z.

VAN RIJN'S
Utrecht **MOSTERD**
De Beste

KOOPT GEADVERTEERDE ARTIKELLEN

N.Y. MAGAZIJN DE BYENKORF

DEN HAAG

Onze Magazijnen te Amsterdam, Den Haag en Rotterdam zijn de grootste, best gesorteerde en meest modern ingerichte in Nederland.

Door concentratie van den inkoop zijn onze verkoop-prijzen uiterst laag gesteld.

Ruim 80 verschillende verkoop-afdelingen, Lunchroom, Daktuin ¹⁾, Leesbibliotheek, Rijkspost-, Telefoon- en Telegraafkantoor, Bagagedepot van de Nederl. Spoorwegen, Eigen Auto-besteldienst, Kapsalon ²⁾ enz.

¹⁾ Alleen in Den Haag en Rotterdam.
²⁾ Alleen in Rotterdam.

ROTTERDAM

AMSTERDAM

AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM

Uw kind is gekwetst!

Maar, dat is snel verholpen, als U direct elastische Hansa-plast bij de hand heeft. Men legt eenvoudig een stuk in de gewenschte grootte op de wond en drukt dit op de huid vast. Elastische Hansaplast ziet er altijd zindelijk uit, verschuift niet en kan zelfs eventueel een bad verdragen. Het antiseptische gaaskussentje beschermt de wond en werkt tegelijkertijd bloedstelpend.

Verkrijgbaar bij apotheken en dro-gisten, vanaf 15 cts.

Pebeco Mij.
Amsterdam-C.

Het snelverband „Elastische Hansa-plast” is op elk lichaamsdeel plooi-loos aan te brengen en staat ook elke beweging toe, zonder dat het trekt of ergens in belemmert.

„Elastische Hansaplast” behoort eigenlijk altijd bij de hand te zijn; in de huisapotheek, op de werkplaats, bij tochten en bij sport of spel.

Hansaplast elastisch

HET IDEALE SNELVERBAND

DE KORTE PRINSENGRACHT IN

ENGRACHT IN DE WINTERZON

VROUWENLEVEN

Een nieuwe Parijsche heerenpullover.

bij de afgekante steken, 2 st. samen. Ter hoogte van het armsgat ongeveer zal men wat minder moeten gaan minderen, bijv. om de 4 of 5 toeren. Voor het armsgat wordt op dezelfde wijze geminderd als bij den rug. Men breidt het armsgat even hoog als bij den rug en werkt op dezelfde wijze den schouder af. Bij het linker-voorpand moeten, aan weerskanten van den boord, twee knoopsgaten gebreid worden. Daarvoor breidt men eerst 3 st., kant dan 3 st. af en breidt de naald verder uit tot op 6 st. na; men kant dan weer 3 st. af en breidt de laatste 3 st. In den daaropvolgenden toer worden boven de afgekante st. weer 3 st. bij opgezet. De aldus verkregen openingen worden later omwerkt met 'n knoopsgatensteek.

Voor de afwerking van het vest breidt men van de donkere wol 'n reep van ribbels. Men zet 15 st. voorop en breidt aldoor r., tot men de benodigde lengte heeft om het vest langs voorpanden en halsopening te omboorden. Men naait dezen boord eerst vast aan den linkerkant, waarna men hem naar rechts omslaat, even over het lichtkleurige breiwerk heen en netjes

opzooimt. Van onderen moet de omboording gelijk komen met den boord van den onderkant.

De mouwen van dit vest hebben geen manchetten en zijn geheel in tricot-steek gebreid met de lichtkleurige wol. Men begint aan den bovenkant, waarvoor men 30 st. opzet. Om den anderen toer zet men, aan weerskanten van de naald, 3 st. bij op, tot men 90 st. op de naald heeft. Dan begint men te minderen, door aan weerskanten van de naald, in elken 6den toer, 2 st. samen te breien, tot men nog 60 steken op de naald overhoudt. Daarop breidt men recht door, tot de mouw lang genoeg is — ongeveer 130 à 140 toeren in het geheel. De mouwen worden even omgezooimd.

De knopen worden zóó opgezet, dat de beide voorpanden van onderen geheel over elkaar vallen.

Het hierboven opgegeven aantal steken en toeren kan natuurlijk voor iedere maat gewijzigd worden. Het veiligste werkt men als men eerst 'n proeflapje breidt, dit met 'n vochtigen doek uitstrijkt en dan afmeet. Men kan dan precies uitrekenen hoeveel st. er op 'n c.M. komen en hoeveel men er dus noodig zal hebben voor 'n speciale maat.

THÉRÈSE.

Borden-kleedjes

De motieven voor deze borden-kleedjes, de appel en de peer bijvoorbeeld te zamen, zijn zóó eenvoudig van lijn, dat zelfs zij, die

maar heel gebrekkig kunnen teekenen, dit nog wel zullen klaarspelen; de citroenen en de pruimen, de kersen, de frambozen, aardbeien, bessen en kruisbessen zijn al niet minder eenvoudig.

Een weinig mag het wel afwijken als de vruchten maar goed lijken; de vorm moet er inzitten.

De kleine cirkeltjes van den druiventros trekt u met den passer, de cirkeltjes worden vlak naast elkaar geplaatst.

Men maakt de teekeningen op een stukje papier en trekt ze over op de stof met behulp van een stukje carbonpapier.

De druiven worden op blauw linnen geteekend, de pruimen eveneens; de aardbeien, kersen, bessen en frambozen op diep rood linnen. De citroen is geel, de appel geel en de peer kan op groen linnen. De appel en de peer worden achter elkaar geplaatst.

Heeft u de verschillende vruchten overgezet op de kleur linnen welke ervoor aangewezen is, dan maken we eerst het kleedje. We nemen daarvoor wit of crème-kleurig linnen, trekken den cirkel op de stof en teekenen vervolgens rondom kleine cirkeltjes, even binnen de buitenlijn.

Bent u niet in het bezit van een passer, dan trekt u den grooten cirkel om een schoteltje of een gebakjesbordje en de kleine, die den kartelrand vormen, trekt u om een gulden. Nu festonneeren we rondom, zooals onze middelste tekening aangeeft, den rand langs de halve cirkels geheel opvullend.

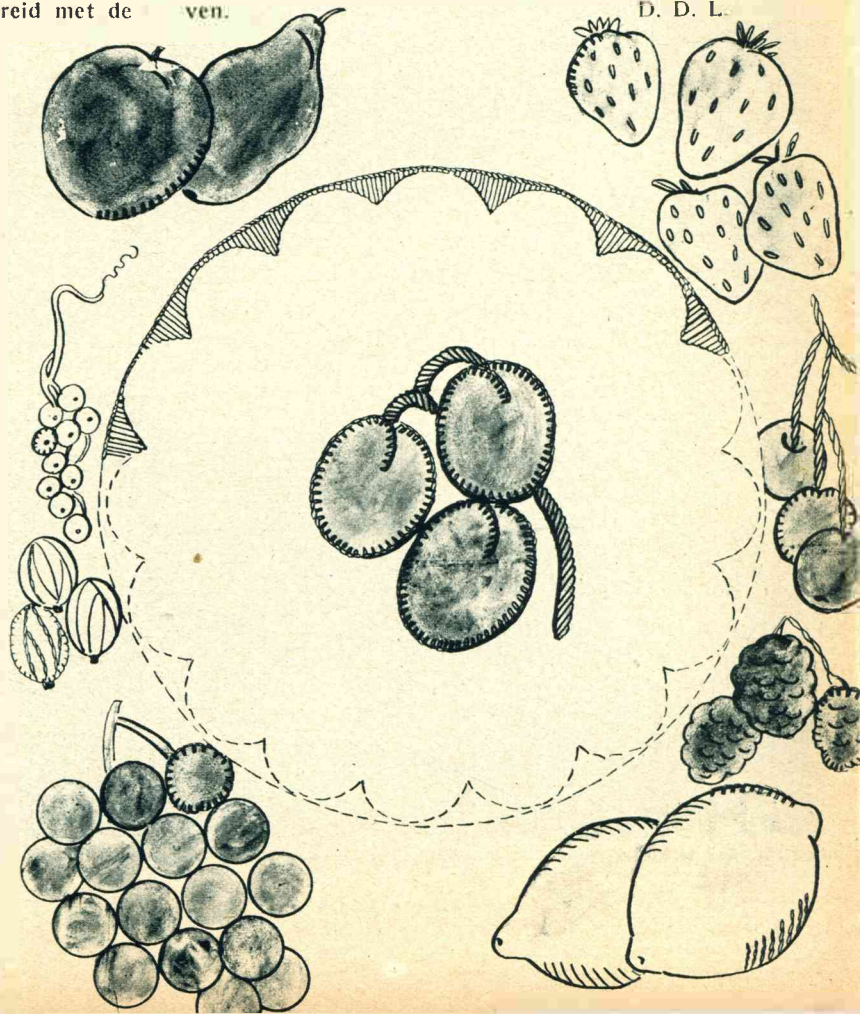
Is dit klaar, dan wordt het cirkelkleedje langs den omtrek uitgeknipt. Vervolgens wordt het stukje linnen, waarop het motief geteekend is, precies in het midden op het kleedje geregen, en we festonneeren nu het motief door en door. Zijn de figuren op het kleedje gefestonneerd, dan knippen we de stof rondom weg en teekenen nu de stelen, blaadjes of kroontjes op het kleedje. Stelen, blaadjes en nerven worden geborduurd.

Het mooiste is te festonneeren met zijde in de kleur der vrucht, hetgeen natuurlijker aandoet. De aftekening alleen in een andere kleur. Zoo krijgen de bessen een zwart pitje, de groene klapbessen witte strepen, de frambozen hebben een donkerroode aftekening, de kersen zwarte.

De aftekening van den citroen en de pitjes der aardbeien zijn lichtgroen. Appel en peer worden met donkergroen bewerkt.

Indien u liever alle vruchten op normale grootte geteekend wilt toegezonden hebben, zoodat u ze direct op het linnen kunt overteekenen, zend ons dan 25 ct. aan postzegels en u ontvangt de motieven.

D. D. L.

Een nieuw model Heerenpullover met mouwen

Dat de mode zich ook wel degelijk bezig houdt met de heerenkleeding, bewijst de hierbij afgebeelde pullover, een Parijsch model van Seelio. Het geheel nieuwe hierbij is, dat hij niet over het hoofd wordt aangetrokken, maar van voren over elkaar gekruist wordt en aan weerskanten met twee knopen wordt gesloten.

Pullover is dan ook niet de juiste benaming voor dit kledingstuk, dat we eerder vest zouden noemen. Maar de ontwerper noemt het, niettegenstaande dat men het niet over het hoofd hoeft te stulpen, „pullover”.

Het zal dus zeker niet moeilijk vallen dezen pullover na te breien. Men neemt er vierdraads wol voor — beige en bruine bijv. — en breidt met aluminium naalden, No. 3½.

Beginnende bij den rug zet men, voor 'n flinke heerenmaat, 110 steken op en breidt eerst met de donkere wol 20 toeren 1 r. 1 aver. voor den boord. Verder breidt men, met de lichte wol, in tricot-steek — dus r. aan den rechter en aver. aan den linker kant — ongeveer 100 naalden tot aan de armsgaten. Voor de armsgaten kant men, aan het begin van de eerstvolgende 4 naalden, telkens 4 st. af. Verder mindert men nog 7 keer, aan weerskanten van de naald, om den anderen toer, door 2 st. samen te breien. Men houdt dan 80 st. over en breidt verder recht door tot het armsgat — 50 à 56 naalden. Men laat dan, voor het afschuinen van de schouders, aan weerskanten van de naald 6 st. staan, bij de volgende toeren 12 st. en vervolgens 18 st. Dan breidt men de naald uit en men kant alle steken af.

Voor de voorpanden zet men eveneens 110 st. op en breidt den boord als bij den rug. Dan kant men 7 st. van den boord af en breidt op de overige steken verder in tricot-steek met de lichte wol. Om den derden toer breidt men hierbij, aan den voorkant,

O, DIE KOUSEN . . . !

houd ze langer sterk en fraai
op deze eenvoudige wijze

Hoe jammer om mooie kousen zóó gauw te laten ladderen! En zóó duur! Dikwijls is het niet de fout van de kousen, maar van de manier waarop ze gewassen worden. Zijden draden zijn teer en worden gauw beschadigd door wrijven of scherpe waschmiddelen. Dan verliezen zij de soepelheid, waardoor ze tegen rekken bestand zijn.

Wasch ze in een lauw Lux sopje – Zorg dat ze maanden langer meegaan en mooi blijven.

LX 33-01H

U kunt Uw kousen in Lux gerust herhaaldelijk wassen. Het is zelfs beter ze vaak te wassen dan te lang te dragen. En dit veilige wassen duurt maar twee minuten – en hoeveel langer gaan Uw kousen dan mee!

LEVER'S ZEEP MIJ. N.V. - VLAARDINGEN

LUX

Te Amsterdam ontmoetten elkaar Zondag Amsterdam en Utrecht voor den Bloemendaal-beker. De Amsterdammers wonnen met 10-0. Kiekje tijdens het spel.

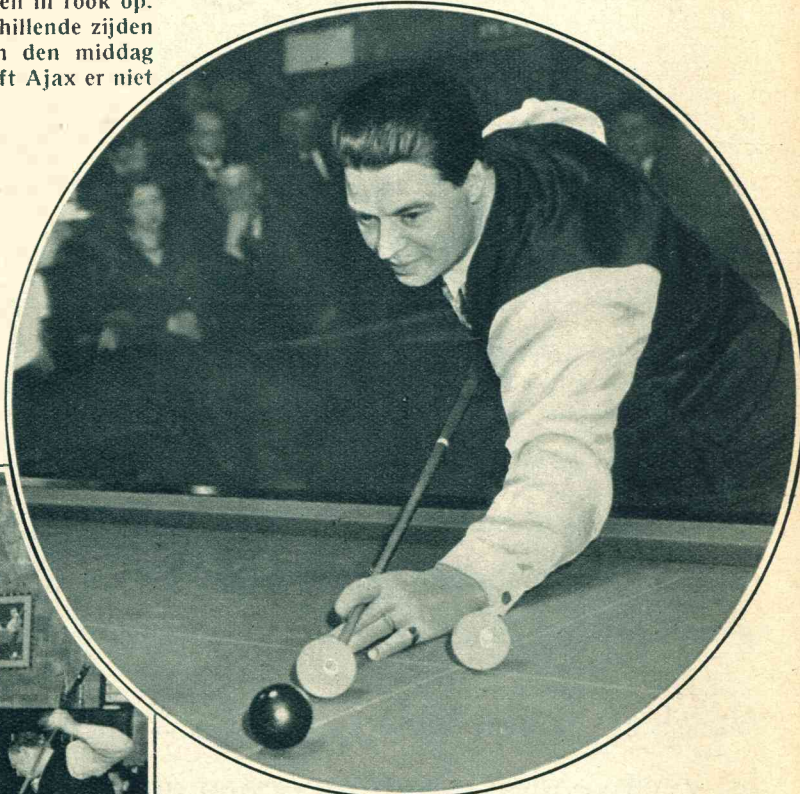
Gehrels, de man die in het tournooi voor de 2de klasse kampioenschappen bij Dubois den eeretitel bemachtigde.

SPORT VAN ZONDAG

Wij hadden eindelijk Zondag weer eens een flinken oogst verwacht, doch in werkelijkheid is dit danig tegengevallen. Talrijke terreinen moesten door den regen der laatste dagen worden afgekeurd. De vereeniging T.O.G. werd hierdoor zelfs bijzonder gedupeerd. De T.O.G.-ers hadden n.l. voor den wedstrijd tegen Zeeburgia de beschikking over het Ajax-terrein gekregen en konden vanwege het feit, dat geen andere belangrijke wedstrijden in de hoofdstad werden gespeeld, op een groote belangstelling rekenen. Het spreekt vanzelf

dat een club als T.O.G. naar een dergelijk financieel voordeeltje ligt te hunkeren en dat iets dergelijks éénmaal per seizoen voor een tweede-klasser al een lot uit de loterij is. Nu keurde echter reeds 's morgens vroeg de consul van het Ajax-terrein dit veld af en gingen T.O.G.'s guldensdroomen in rook op. Jammer, temeer daar ons van verschillende zijden werd medegedeeld, dat het veld in den middag goed bespeelbaar was. Hoe vaak heeft Ajax er niet in de modder geploeterd.

Blauw Wit kon ook al thuis blijven. Nu concentreerde de belangstelling zich natuurlijk voornamelijk op Ajax, dat tegen Hilversum een prachtige beurt heeft gemaakt. Met niet minder dan 6-0 wonnen de Amsterdammers, een overwinning, welke achteraf bekeken nog dubbel telde, omdat Stormvogels verloor. De doelpuntenhonger der Ajacieden was niet eerder gestild

De Zesdaagsche te Dortmund. Caricatuur van het koppel Goebel-Pijnenburg, een der favorieten van den laatsten zesdaagschen wielervedstrijd.

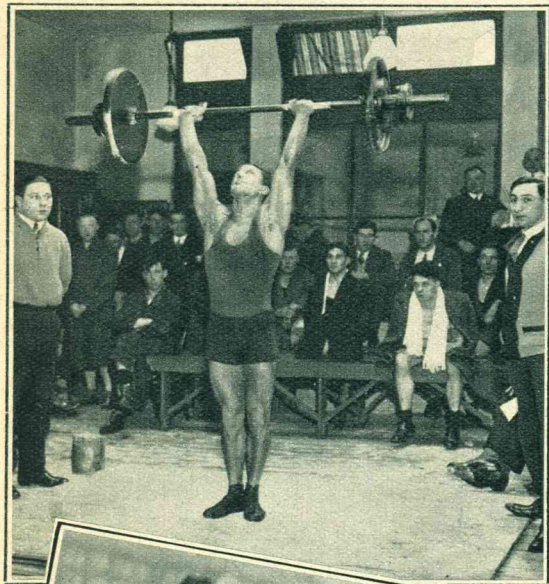

In café Dubois, Ceintuurbaan, zijn van 5-8 Januari de Nederlandsche biljartkampioenschappen 2de klasse gehouden. Zoals onze lezers weten, werd Gehrels winnaar. Overzicht van het wedstrijdterrein tijdens de partijen Rudelsheim-Verloop (links) en Slikker-v. Lochem (rechts).

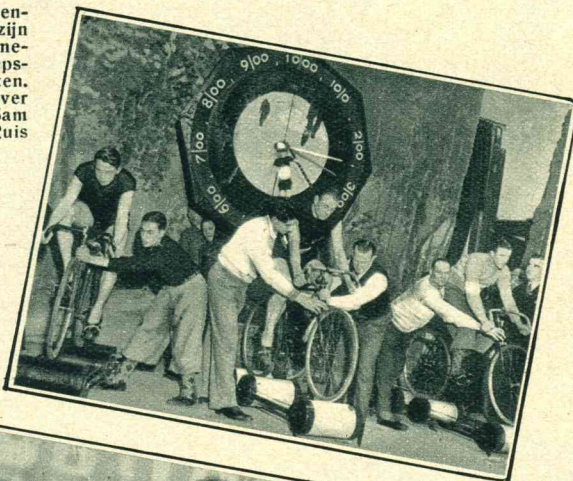
De Hongaarsche prof. club Ferencvaros, welke onze Zwaluwen met 0-5 klopte. Ook Z.F.C. leed 'n dikke nederlaag tegen deze uitstekende voetballers.

In het clublokaal van K.D.O. aan de Pl. Franschelaan begonnen Zondag de wedstrijden van de kampioenschappen van den Nederlandschen krachtsportbond. Op onze foto: W. B. Massot, midden A gewicht, van Hercules, A'dam, drukt 72½ K.G.

In gebouw Handwerkers Vriendenkring te Amsterdam zijn Zondag wedstrijden op home-trainers gehouden voor beroepsrenners en onafhankelijken. Kiekjetijds den wedstrijd over 3 K.M. Van I. n. r. Veger, Sam Hoeven (kampioen) en G. v. Ruis

Op de Sintelbaan speelde A.A.C. Zondag een hockeywedstrijd tegen R.C.E. uit Eindhoven. Moment tijdens het spel.

zeker niet geschied zijn, indien de Vogels den vorm, waarin zij b.v. tegen Ajax speelden, hadden kunnen bewaren.

Hierbij heeft Ajax Zondag nog het geluk gehad, dat ook Sparta werd geklopt. Neemt men voorts in aanmerking dat Stormvogels nog in Amsterdam moet komen en dat het aantal verliespunten van Ajax slechts twee meer bedraagt dan dat der Vogels, dan blijkt hieruit wel duidelijk, dat het slot

van dit kampioensgevecht aan Ajax nog een behoorlijke kans zal geven.

In de tweede klasse A. werd D.E.C. in Zaandam met niet minder dan 9—2 door Z.V.V. geklopt. Veel commentaar valt er op deze cijfers niet te leveren. Of D.E.C. of V.V.A. zal hier wel door het noodlot worden getroffen.

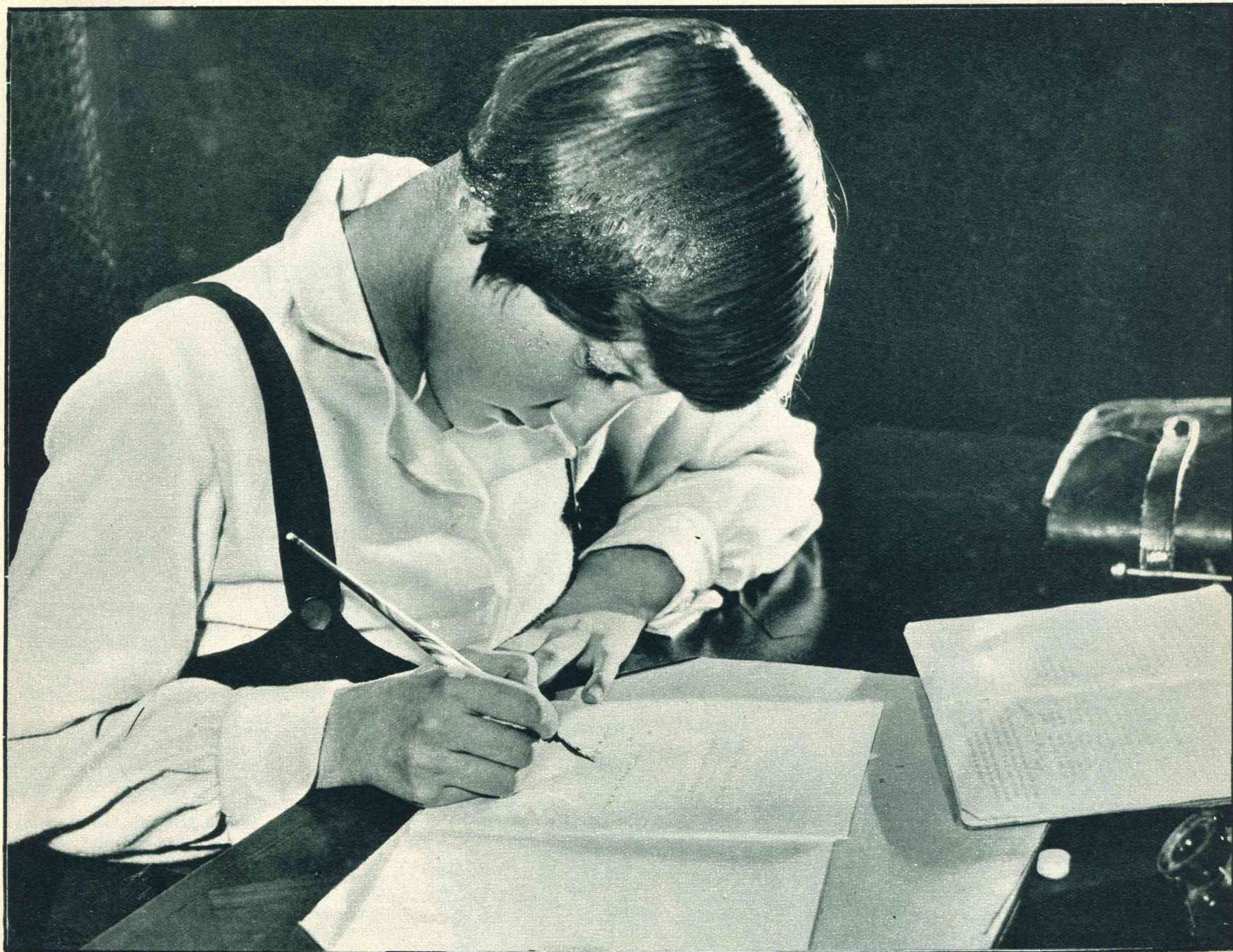
In de andere afdelingen verrichtte Spartaan keurig werk door Bloemendaal met 4—1 te kloppen. Aangaande de roodbroeken behoeven wij ons niet ongerust te maken dus. A.F.C. veroverde een „duur” puntje in Bussum en heeft hierdoor een flinken voorsprong op Baarn gekregen, welke club hier wel het kind van de rekening zal worden.

voor de stand 6—0 in het voordeel der roodwitten was. 'n Kranige prestatie.

De vraag, welke club in Ajax' afdeling het kampioenschap zal behalen, wordt heel wat ingewikkelder dan aanvankelijk werd verondersteld. Toen Stormvogels eenigen tijd geleden met groot verschil van Ajax in IJmuiden won, scheen het pleit reeds voor 90 % beslecht. Wij hebben echter in deze kolommen gewezen op de pech, welke de Stormpieten achtervolgden tegelijkertijd de mogelijkheid genoemd, dat de Vogels door het gemis van Ketting in hun aanval sterk gehandicapt werden. Wat wij verwacht hebben, is gebeurd. De gang is er ineens uit bij de IJmuidenaren en hoe fraai de prestatie van K.F.C. ook is om Stormvogels met 4—0 te kloppen, dit zou

In Pontresina maakte de Zwitscherse skiooper Chiogna een sprong van niet minder dan 72 M. Onze fotograaf maakte hiervan bovenstaande zeer fraaie opname.

HUISWERK

Het eerste Geluk

door
HANS FEDER

Dr. Friedländer had nooit gemerkt, dat Julia von Egewitz bestond. Natuurlijk wist hij: dat er een donker meisje met onflatteuze japonnetjes of achter een typewriter zat, of met een bloc-note zijn dictée stenografeerde; en dat dit meisje zijn secretaresse was, sinds drie jaren in zijn dienst; dat hij haar genomen had op getuig-schriften van een firma, waar ze vijf jaren was geweest, dat ze haar werk goed deed, enz. Maar dat dit meisje een levend mensch was, met groote, treurige oogen, met een hart en verlangens, drong pas tot hem door op den dag, dat hij haar, plotseling en ontstellend, uitnodigde met hem naar een bal-masqué te gaan. Ware hij op z'n hoofd gaan staan, hadde hij zich aan zijn vingertoppen buiten aan het raamkozijn laten hangen, ware hij een horlepijp gaan dansen op het schrijfbureau, Julia von Egewitz zou geen ontzetter en verbluffer gezicht hebben kunnen zetten, dat plotseling bleek was geworden. Friedländer begreep, dat hij moest uitlegen.

Hij was zelf bleek, nerveus, geprikkeld, in staat tot dwaasheden.

„De zaak is,” zei hij, „dat ik kaarten heb om met een dame te gaan, die.... eh.... plotseling verhinderd is.... en nu dacht ik.... u werkt al drie jaren bij me.... hm....?”

In Julia's bleek gezichtje verscheen een licht rood. Op dit moment begon dr. Friedländer te ontdekken, dat zij een mensch was, een vrouw.... meisje.... levend. Met prachtige oogen.... werke-

lijk prachtig. Arm zieltje, altijd werken, slecht gekleed.... hm....

„Heel graag.... natuurlijk heel graag.... maar ja.... ik moet zeker een heel mooi costume hebben....”

In de prachtige oogen al de angst van een kind, dat bang is, tóch niet naar het feestje te zullen worden meegenomen.

Dr. Friedländer vroeg zich af, wat ze deed met haar goede salaris. Een modern meisje kleedt zich toch anders, wanneer ze verdient, wat deze jongedame hier verdiende. Plotseling schoot hem te binnen, dat zij in drie jaren geen vacantie had gehad. Hij ging zitten van schrik en zei: „Juffrouw, u hebt sinds drie jaar geen vacantie gehad!” Alsof hij haar daarmee een nieuwtje vertelde.

Ze antwoordde gelaten en zacht: „Neen, meneer.”

„En u ziet er uit, alsof u hard noodig vacantie moest hebben!” zei hij en monsterde keurend haar bleek gezichtje en bloedloze lippen. „Wat boschlucht.... of zee.... zon.... rust.... hm.... Waarom hebt u nooit over vacantie gesproken? Ik ben een overwerkt man met duizend-en-één besognes aan m'n kop, m'n andere menschen komen en vragen om dan en dan vacantie. Ik kan niet voor allemáál denken en zorgen en eventueel nog kamers bestellen ook....”

Julia boog het hoofd, zoodat hij niets zag dan het gladder bruine haar, dat heel mooi was.

„Ik was bang, m'n betrekking te zullen verliezen als ik....” Haar stem klonk gesmoord. „Ik heb

voor m'n moeder en zusje te zorgen, meneer, en ik was al eens werkloos....” De smalle schouders trokken even samen, alsof een huivering door het tengere lichaam ging.

Dr. Friedländer, die vijf minuten geleden vervuld geweest was van woede en wanhoop om Yvonne, die met een ander naar het bal ging en hem voor den gek hield en behandelde als een harlekijn en wie hij dat eens grondig zou afleeren, dr. Friedländer verheugde zich opeens, dat hij op het eigenlijk dwaze idee gekomen was, juffrouw von Egewitz te gebruiken als lesje voor Yvonne. Het kind had dan meteen ook iets. Treurig, zoo'n jong leven.... drie jaren hier.... vijf jaren in een firma.... werkloos.... voor moeder en zusje zorgen, hard, heel hard.... Dr. Friedländer kuchte en zei: „Ik eh.... ben altijd heel tevreden geweest, en als kleine vergoeding voor de gemiste vacaties bied ik u naast een salarisverhooging een gratificatie aan.... voor een costuumpje.... hm....”

Hij teekende een cheque en ditmaal kleurden Julia's wangen zich diep rood.

Tranen hingen aan haar wimpers.

Yvonne placht minder dankbaar te zijn voor dingen, die tienmaal meer kostten.

Yvonne wilde weliswaar met hem trouwen, doch hij vermoedde zeer sterk, dat dit niet zoozeer om hem, als om zijn geld was. De kleine kat was echter zeker van hem. Nu, ze zou opkijken als hij met zijn secretaresse verscheen! Hopelijk zou de kleine er wat aardig uitzien en in elk geval....

Julia was aardig, zóo aardig, dat dr. Friedländer zijn mond wijd open deed en toen weer dichtklapte. Wat kon een aardig toiletje, wat poeder, bovenal wat vreugde, een meisje veranderen!

Eerst in den loop van den avond drong het tot

hem door, dat dit de éérste vreugde was in het leven van dit meisje, haar eerste geluk!

Dat zat dag aan dag naast hem, leefde en leed en hij merkte er niets van. Yvonne's verbaasde en toen van woede fonkelende blikken interesseerden hem heelemaal niet meer! Hém interesseerde het veel meer, dit meisje vanavond nu eens heelemaal gelukkig te maken. Dr. Friedländer was een charmant man, als hij wilde; en een, die heel goed wist wat vrouwen prettig vinden. Hij vergat niets, noch bloemen, noch andere attenties. Hij danste goed, het souper was uitstekend, nog nooit had hij zich ook zooveel moeite gegeven onderhoudend te zijn. Hij wilde een avond lang geen schaduw meer zien in dat gezichtje, waarop vreugde en opwindning nu een blos hadden getooverd en waarvan de lippen lachten, een roerend, kinderlijk gelukkig lachje.

Den volgenden dag kwam Yvonne op kantoor. Allerbeminnelijkst, ten minste tegen Friedländer. Ze kuste hem in 't bijzijn van zijn secretaresse, die ze niet eens groette, ze sprak over hun aanstaand huwelijk. Dr. Friedländer was van nature een aanhankelijk en trouw man, hij was vast van plan geweest, met Yvonne te trouwen, zoodra zij zich er toe verwaardigde, maar hij haatte haar bijna, omdat zij het klaarspeelde binnen vijf minuten iederen glans van geluk in het gezichtje van Julia te doen verdwijnen. Daar had hij met zóóveel moeite iets van jonge vreugde in dat leventje gebracht en nu kwam er zoo'n verwende kat, die alles kreeg wat ze kon verlangen en er geen minuut dankbaar voor was!

Dr. Friedländer weerde knorrig Yvonne af en „was bezet, absoluut bezet, vandaag en morgen, en voorloopig en zeker in dit moment, uit!”

Yvonne ruischte woedend weg. Dr. Friedländer had de voldoening, dat Julia's gezichtje opklaarde. Hij voelde, dat er iets goed te maken was, een

schaduw te verjagen, die over het korte geluk van dit meisje gevallen was. Hij noodigde haar, met hem te gaan theedrinken en eten, na afloop van het werk. Julia vroeg zich af in de komende dagen, waaraan ze zijn ongeloofelijke goedheid toch te danken had. Was dit alleen, om z'n verloofde te ergeren? Of was er nog iets anders? Medelijden....? Het deed pijn, zich het voorwerp van medelijden te voelen, maar het deed toch goed verwend te worden, voor het eerst van haar leven. Dr. Friedländer echter had een bron van vreugde ontdekt. Het was wonderlijk, hoe aardig het kan zijn, goed voor iemand te wezen. Bij Yvonne had hij dit gevoel nooit gekend. Men kon haar bloemen geven, bonbons, een duren verlovingsring.... ze nam dat alles aan als natuurlijk, als een plicht, dien hij vervulde. Julia straalde van dankbaarheid om een kopje thee-met-gebak. Om een tuiltje bloemen. Om een avond in den schouwburg.

Toen kwam Yvonne wéér en maakte een scène. Ze had Julia letterlijk de kamer uitgejaagd en die stond buiten de deur als een bedelares en drukte haar handen op een wild kloppend hart, dat ontzettend pijn deed. Ze wilde wegvlugten, maar kon niet en moest wel hooren, hoe Yvonne riep: „En je jaagt haar weg, versta je? Vandaag nog! Of onze verloving is verbroken!”

Julia sleepte zich weg van de deur, de gang door, als een slaapwandelaarster. Weg.... dat betekende niet in de eerste plaats weer broodeloos zijn, het was nog erger.... veel erger.... maar hij zou haar dat niet aandoen.... neen, het was niet mogelijk, dat hij het zou doen.... Ze rilde van vrees, als ze zich Yvonne's mooie gezichtje voorstelde, haar gevaarlijke charme. Eindelijk werd er gebeld. Dr. Friedländer was weer alleen. Zijn gezicht stond beheerscht. Ze kon, ze durfde er niet in lezen.

„Juffrouw,” zei hij, stond op en kwam naar haar toe, „ik moet u iets zeggen.... ik wil een nieuwe secretaresse nemen.... van morgen af moogt u niet meer hier komen....” Hij stakte. Julia was geluidloos en zonder veel beweging te maken op den grond gegleden. Het duurde een vol kwartier, voordat hij er in slaagde, haar weer bij te brengen. De arts, dien hij geroepen had, mompelde iets van „overwerkt, ondervoed, zenuwen”. Dr. Friedländer zette het meisje in zijn auto, ging naast haar zitten en gaf den chauffeur haar adres op. Hij nam haar hand en zei: „Vergeef me, als ik me zoo vergist heb.... ik dacht.... maar je hoeft niet bang te zijn, het zal niets veranderen.... misschien zul je nog eens van me leeren houden, genoeg om....” Julia's oogen openden zich wijd. Ze staarde hem aan, ongeloovig, bijna ontzet.

„Ik ben in den grond een huiselijk man,” pleitte dr. Friedländer, „met Yvonne is het uit, voorgoed.... mijn ideaal is een goed huwelijk.... ik had zoo gehoopt, dat je je eerste vacantie met mij zoudt houden.... maar ik wil niet dringen.... vacantie zul je toch hebben, een goede....” Hij zweeg onthutst, want de tranen liepen uit haar oogen. Haar bleke lippen stamelden: „Ik dacht, dat u me wou ontslaan....”

't Volgend oogenblik hield hij haar in zijn armen.

„Lieveling, ik wou je toch enkel zeggen, dat je niet langer mocht werken en sloven, dat ik een andere secretaresse nam, omdat ik hoopte, dat jij mijn vrouwtje wilde worden.... Schrei niet, in 's hemelsnaam, ik kan het niet verdragen, ik wil, dat je nooit meer schreit, Julia! Dat je altijd gelukkig bent, van vandaag af.”

Ze glimlachte naar hem op, met betraande oogen. „Laat me.... je weet niet, hoe heerlijk het is, voor de éérste maal te schreien.... van geluk!”

EEN MEISJESLIEFDE

DOOR ROBERT DISRAELI

Stella stond op, ging naar het raam en keek naar buiten, in het donker, waardoor de maan scheen. Zij deed de glazen deuren open en keek rond in een kleinen tuin, keurig onderhouden en vol geur van bloemen. Het kronkelende pad bracht haar naar een hekje, dat van de iets dieper gelegen laan toegang gaf tot den tuin. Stella had een paar viooltjes geplukt, en toen zij voor het hekje stond, zag zij er in nog grooter aantal bloeien langs de laan.

Zij deed het hekje open en begon langs de helling de viooltjes in te zamenlen. Onwillekeurig ging ze verder, tot ze den hoefslag hoorde van een paard, dat dravend in haar richting kwam.

Even schrok zij; toen bleef ze staan kijken naar den kant, vanwaar het geluid kwam; een ruiter naderde met groote snelheid de plek, waar zij stond. Stella keek zoekend rond, maar zij zag het witte hekje niet — zij was verder afgedwaald, dan zij gewild had. Luchtig sprong zij tegen de helling op, en zij bleef staan om den ruiter te laten passeeren.

Toen kwamen de man en het paard uit het donker in het maanlicht. Het gezicht van den ruiter kon zij niet zien, maar het was de figuur van een forschen jongen man, die luchtig en roekeloos op het paard zat, met het hoofd een ietsje naar achter. Hij was gekleed in avondcostuum, behalve het jasje, dat van blauw fluweel was.

De ruiter was bij haar, zonder dat hij van haar tegenwoordigheid iets had bemerkt; het paard echter werd onrustig door de schemering van Stella's witte japon, en met een ruk van den kop schoof het opzij en bleef staan. De ruiter sloeg den blik neer, hief zijn zweep en trof het paard over de flank met een gebaar van toornig ongeduld; maar het paard, een zwaargebouwde Iersche merrie, fier en koppig als een leeuw, ging op de achterpooten staan en weer daalde de rijzweep.

„Wat heb je, idioot?” riep zijn meester. „Vooruit!” Het paard spitste de ooren, maar bleef staan, over 't heele lichaam trillend. Weer zag Stella de rijzweep omhoog gaan, en voor zij het besepte, kwam het vrouwelijk protest haar over de lippen. „Neen! Neen!”

De ruiter hield den arm stil, liet hem toen zakken en keek naar de heg.

„Wie bent u?” vroeg hij boos. „Wat hebt u zich...”

Toen zweeg hij plotseling, en bleef staren, roerloos en sprakeloos. Hij zag haar. En het maanlicht bescheen ook zijn gezicht. Stella zag de trekken van het portret, dat zij vóór korten tijd in de handen had gehad; waarvan zij de oogen met de vingers had bedekt.

Het was maar een oogenblik, dat zij elkaar zwijgend in de oogen keken. Toen gleed hij uit het zadel en stond aan Stella's voeten, met den hoed in de hand.

„Pardon,” zei hij.

Het was maar één woord, een woord, dat dagelijks honderden malen wordt uitgesproken, en toch klonk het heel anders, zeer ernstig, veelbetekenend; even voelde Stella een drang om het geluid van die stem af te sluiten, zooals zij op het portret de donkere oogen had bedekt.

Maar hij sprak door.

„Ik heb u aan 't schrikken gemaakt, geloof ik. Ik dacht, dat ik hier alleen was. Wilt u 't me vergeven?”

Stella zag naar hem op en er kwam een zwakke blos in haar gezicht.

„Ik moet eigenlijk pardon vragen,” zei ze. „Ik ben niet geschrokken, maar uw paard wel — door mij.”

De Hollandsche Bibliotheek biedt U thans een boek aan, dat U urenlang in spanning kan houden door de boeiende wijze waarop het is geschreven. De auteur Robert Disraeli heeft een werk geleverd, dat voor geen der andere boeken onzer welbekende serie in waarde en vlot verloop behoeft onder te doen. Het is het verhaal van een eenzaam meisje, dat uit verlangen naar liefde en geluk haar kostschool in Italië in het geheim heeft verlaten en naar haar oom in Engeland terugkeert. De oude oom is een droomer: hij leeft slechts voor zijn kunst en peinst gedurig over het verleden, dat voor hem hard en wreed moet zijn geweest. Hij heet het meisje van harte welkom in zijn woning en tracht haar leven zoover 't in zijn vermogen ligt te vervroolijken. Toevallig komt ze in kennis met den zoon van een naburigen edelman, een woesten en onbezonnen jongeman, die door zijn omgeving miskend wordt en achteraf een zeer sympathieke persoonlijkheid blijkt te zijn. Geheime ontmoetingen volgen, welke echter worden afgeluisterd en bespionneerd door een afgunstigen medeminnaar. Wij zullen U niet meer verklappen. Om dit verhaal van liefde en haat, tragiek en humor te kunnen waardeeren, moet U het koopen. De prijs voor een ingenaaid exemplaar is slechts 17½ ct. — een bedrag dat een ieder kan besteden — voor een gebonden boek in prachtband 70 ct. Toezending volgt ook bij ontvangst van een postwissel groot 22½ en 80 ct. resp. voor een ingenaaid en luxe exemplaar. Onze bezorgers zijn verplicht U het werk direct na de verschijning aan te bieden. Laat deze unieke gelegenheid niet voorbijgaan. Hieronder ter kennismaking een mooie episode uit dit nieuwe verhaal.

Hij keek even naar 't paard, dat nu kalm achter hem stond.

„'t Is een kopstuk!” zei hij vlug. „Bang is hij nooit — hij stelde zich alleen maar aan.”

„En daar hebt u hem voor gestraft,” zei Stella.

Hij keek haar aan; langzaam kwam in zijn oogen en om zijn mond die glimlach, waar de schilder over gesproken had, en dien Stella had vooruitgezien.

„Bent u bang, dat ik hem nog meer zal slaan?” vroeg hij.

„Ja,” zei ze ronduit.

„Dan zal ik hem vanavond niet meer aanraken, omdat u „neen” hebt geroepen. Bent u dan tevreden?”

Stella zweeg; hij nam de rijzweep in zijn beide handen, brak den steel met één kneep in twee stukken en gooide die achter zich.

Het meisje bloosde, maar zij glimlachte, en haar donkere oogen keken tintelend in de zijne.

„Bent u bang, dat u anders uw belofte niet zult houden?”

„Ja, precies,” zei hij glimlachend. „'t Is een humeurig beest... en ik ook.”

„Dan is 't heelemaal niet billijk, dat er maar één met de zweep krijgt,” zei ze.

Hij lachte niet om die opmerking, maar er kwam in zijn oogen een glans van vroolijke verbazing.

„U hebt misschien grooter gelijk, dan u zelf weet,” zei hij na een paar seconden. „Mag ik u van uw hoogte af helpen?”

Hij stak de hand uit en zij legde er de hare in.

„U bent koud,” zei hij, toen zijn warme vingers haar stevig en tegelijk zacht vasthielden. „Moet u ver?”

„Neen,” zei ze snel, een beetje onrustig. „Tot dat witte poortje daar.”

„Het witte poortje — van Etheridge, den schilder?”

Stella knikte.

„Woont u... logeert u daar?”

„Ja.”

„Ik heb u nog nooit in Wyndward gezien.”

„Neen, ik ben vanmiddag pas gekomen.”

Hij was naast haar voortgelopen tot het hekje, het paard aan den teugel meevoerend. Hij bleef staan en keek haar in 't gezicht, alsof hij door de neergeslagen oogen in haar ziel wilde kijken.

„Eén oogenblikje,” zei hij, toen zij „goedenavond” mompelde. „Ik ga op reis; misschien kom ik nooit te weten, hoe u heet. Mag ik uw naam weten?”

Stella glimlachte, maar zweeg.

„Waarom niet?” vroeg hij.

„Ik heet Stella Etheridge. Ik ben de nicht van meneer Etheridge.”

„Stella!” zei hij haar na. „Stella! Dank u. Ik zal 't onthouden. Mijn naam is Wyndward — Leycester Wyndward.”

Heel even bleef het meisje nog staan, met

neergeslagen oogen. Toen zei ze:

„Goedenavond — en vaarwel,” en impulsief strekte zij de hand uit.

Zonder verbazing vatte hij die en hield haar vast.

„Neen,” zei hij, toen zij terugtrok. „Geen vaarwel. Ik ben van plan veranderd; ik ga niet op reis. Dus tot ziens!” En met een glimlach om de lippen sprong hij op zijn paard en reed weg.

HOOFDSTUK III

Stella bleef staan, tot zij hem en het paard niet meer zien kon, en in een stemming van droomerij zonder gedachten ging zij het hekje door, toen zij haar oom hoorde roepen

door den tuin. De oude man had haar gezocht, onrustig — bang, dat ze weer naar Italië was gegaan, zooals hij zei — en hij keek met een blik van voldoening naar de bloemen, en hoorde met verbazing naar het verhaal van haar avontuur.

Het duurde niet lang, of er werd geklopt; juffrouw Penfold kwam binnen. „U hebt ons leelijk in angst gebracht, juffrouw Stella,” zei ze met een verwijtend lachje. „Ik dacht, dat u weg was. Uw kamer is klaar.”

Stella dankte, stond op, ging naar haar oom en kuste hem.

„Wel te rusten, oom,” zei ze zacht.

„Wel te rusten, kind,” zei hij, en zijn blik omvatte haar met teederheid en een zekere verbazing. „Goedennacht, en gelukkige droomen in je eersten nacht thuis.”

„Thuis!” fluisterde Stella. „Thuis! U bent erg lief voor me, oom,” en zij kuste hem nog eens.

Toen volgde zij juffrouw Penfold; zij keek rond in de prettige kamer, die snel voor haar was ingericht, en haar oogen werden vochtig. Het was zoo'n heerlijk contrast met de kale, koude zaal, waarin zij heel een somber jaar door had moeten slapen met een aantal andere meisjes, die zich even ongelukkig voelden als zij. De verandering was zoo plotseling, dat zij haar nauwelijks echt scheen.

Maar zij sliep snel, en droomde: eerst van de kostschool, toen van den ruiter, die met de handen zijn rijzweep brak, en haar toen in het zadel hief en meenam. En toen veranderde opeens 't tafereel: zij scheen haar redder te volgen; hij keek om en trok haar mee met zijn glimlach. Eénmaal strekte zij de handen uit om dien lachenden blik te stuiten, maar het leek, of die haar toen in het hart drong, en zij vouwde er de handen over. Meisjesverbeeldingen... maar verbeeldingen kunnen zoo grootten invloed hebben op een leven, ten goede of ten kwade, tot vreugde of tot leed.

Lord Leycester Wyndward, van wiens glimlach Stella droomde, was den heuvel opgereden, door de bosschen en door het park, dat het kasteel omgaf. Zoo bochtig was zijn pad, dat het groote, grijze gebouw bijna plotseling zichtbaar werd, en hoe vertrouwd die aanblik lord Leycester ook was, toch waardeerde zijn warme natuur er opnieuw de schoonheid van.

Hij ging naar rechts, naar de binnenplaats die aan drie kanten door stallen was afgesloten. Een bediende nam zijn paard over; de jonge man ging een stoep op en betrad even later de groote zaal, die zich uitstreckte over de heele breedte van 't gebouw, 'n zaal met verscheurde vlaggen, wapenrustingen, familieportretten en zware oude meubels. Hoewel het huis vol gasten was, en er op datzelfde moment een luidruchtig gezelschap bijeen was in den salon, drong er geen enkel geluid door in die uitgestrekte zaal. Een bediende kwam hem tegemoet en bleef zwijgend staan om bevelen af te wachten.

„Stuur Oliver bij me,” zei lord Leycester. „Ik ga naar mijn kamer.”

Van Duivelseiland het Verlost

DE ONTZETTENDE ERVARINGEN VAN 'N ONSCHULDIG VERBANNENE

De banneling weet, dat hij zijn lotgenoot met sigaretten een groot plezier kan doen. Hij vraagt om werk, en men laat hem ratten vallen maken. Daar is tot vijf sous per stuk mee te verdienen. En vierentwintig vallen krijgen zijn nijvere handen op een dag wel klaar.

Hij werkt hard, om voor Germaine tabak te kunnen kopen — want de tabak maakt haar de gevangenschap tenminste nog 'n beetje draaglijk.

Veertien dagen gaan snel voorbij, als men bezigheid heeft — en weet, waarvóór men werkt. Iedere mensch moet een doel hebben voor zijn streven! De één heeft zijn gezin, vrouw en kinderen, de ander heeft zijn persoonlijke eerezucht. Maar een banneling, die niets van dat alles heeft — omdat afstand en muren en wetsartikelen staan tusschen hem en zijn geliefden — hecht zich met zijn heele hart aan 'n even rampzalig menschenkind, en wil er voor leven en werken.

Een bittere verrassing is nu het vertrek, het onverwachte transport van een aantal veroordeelden. Weer is Schwartz de laatste man aan den langen ketting. Hij draagt zijn geringe bezit onder den arm, en weemoedig kijkt hij op naar het tralievenster van Germaine's cel. Haar hand wordt niet meer zichtbaar. Misschien heeft men haar betrappt op het geven van teekens.... misschien is een briefje in handen van een cipier gevallen....

Hij heeft nog één stoute hoop: misschien gaat zij weer mee. Klaarblijkelijk wordt er gewacht op een transport uit de vrouwenafdeeling. Strak hecht zich de blik van den banneling aan de zware ijzeren deur in den granieten muur — en nu rinkelen daar de sleutels....

Eerst komt er een knorrige cipierster naar buiten, en dan de oude vrouw, die er nog verbitterder, nog geler uitziet, nog verwaarloosder met haar verwarde zwarte haren.

Maar dan, elegant, licht van tred, verzorgd, komt zij, de blonde Germaine. Zij knippert met de oogen, die niet gewend zijn aan 't heldere zonlicht. Aanstonds strekt Schwartz de hand uit naar haar koffertje. De bewakers zien er geen kwaad in, laten hem zijn gang gaan. Zij merken niet, dat de handen van die twee menschen één seconde elkaar aanraken — een snelle, heerlijke eed van vriendschap.

Dan volgt weer de reis in den gevangenenwagen. Ook dezen keer komt Schwartz tegenover Germaine te zitten, en met de vingers voeren zij een

KORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE:

Tijdens de bezetting van het Duitse stadje Kehl door de Franche troepen wordt de daar woonachtige leeraar Alfons Paoli Schwartz gearresteerd. Hij wordt er van beschuldigd, Franschman zijnde (hij is op Corsica geboren), in 't Duitse leger gediend te hebben. Schwartz, wiens ouders Duitschers waren, en die altijd in Duitsland leefde, was onbekend met de bepaling, dat ieder die op Fransch grondgebied wordt geboren als Franschman wordt beschouwd. Na twee jaar in voorarrest te hebben gezeten, wordt hij veroordeeld tot verbanning naar Guyana.

gesprek. Maar nu heeft de oudere vrouw iets gemerkt. Zij heeft gezien, hoe galant de mannelijke veroordeelde was tegenover het meisje, dat toch al haar bitteren nijd had opgewekt, omdat zij jong en mooi was. Naar haar wordt niet gekeken, omdat zij oud is, omdat het leven haar geteekend heeft! Woedend geeft zij den bewaker een teeken, en nu wordt Schwartz volkomen opgesloten. De deurklep gaat dicht, beneemt hem alle uitzicht, en de korte reis naar Poissy (nog steeds in den omtrek van Parijs!) wordt

lang, eindeloos lang.

Bij het uitstappen zien zij elkaar, de twee verschoppelingen; zij werpen het hatelijke wijf vernietigende blikken toe, en blijven zoo dicht mogelijk bij elkaar, onderweg naar het tuchthuis. Daar staat boven de deur, groot en duidelijk in steen gebeiteld:

„Sterk als een leeuw treedt men hier binnen — zacht als een lam gaat men hier uit!”

Maar het zijn lang geen leeuwen, die gevangenen, die hier binnengaan voor een kort verblijf. Het cynische dreigement boven de poort was voor hen overbodig....

Germaine Leroux en Alfons Paoli Schwartz zijn tot dezelfde ontzettende straf veroordeeld. Beiden zijn zij uitgestooten door de maatschappij, de gerijpte man en 't jonge, levenslustige meisje.

Hij, de man, heeft voor zijn vaderland gestreden; hij is eenvoudig het slachtoffer van een Fransch wetsartikel, dat hij niet kende: hij wordt tot Franschman verklaard, omdat hij toevallig op Franschen bodem geboren is. Zij echter, het meisje, heeft werkelijk misdaan. Ook zij heeft een vaderland, en daartegen heeft zij zich vergrepen — misschien uit zucht naar geld.... misschien uit liefde voor een mensch, die haar liefde en trouw beloofd had....

De wet kent geen erbarmen. Maar het toeval heeft een hart! Weer worden de twee veroordeelden samen naar het station geleid. En dan gebeurt het, dat de gendarmen seconden lang niet opletten: een verkeersstoring in de straten van Poissy, juist op den weg van het lange gevangentransport, leidt hun aandacht af. Schwartz denkt bliksemsnel na. Hij zal de dunne keten verbreken!

Er zijn grepen en knepen, die hij uit zijn studietijd en uit zijn dienstdag kent. Maar twee seconden overlegt hij — dan heeft hij het ontvluchtigingsplan kant en klaar.

Nog een blik naar Germaine....

De jonge vrouw echter knikt ontkennend — knikt bijna onmerkbaar, doch bezorgd met 't hoofd. Zij acht de vlucht onmogelijk. En Schwartz blijft.

Misschien had hij geluk gehad, en de vrijheid gevonden — misschien ook den bitteren dood onder de kogels der gendarmen. In ieder geval, hij blijft, omdat Germaine het wil.

Met de ééne hand slaat 't lot, met de andere hand beloont het. Belooning is het voor de twee verstootelingen, dat men hen weer samen in één gevangenenwagen brengt. Omdat zij dezelfde straf moeten ondergaan, sluit men hen in twee cellen tegenover elkaar. Zoo blijven zij korte dagen bijeen en toch gescheiden — maar elkaar wel zóó nabij, dat zij elkaar kunnen zien en zich voor elkaar begrijpelijk kunnen maken.

Twee dagen en twee nachten duurt deze reis.

XII. ACHTER DE TUCHTHUISMUREN VAN CAEN.

Op de binnenplaats van de gevangenis te La Rochelle. Vóór hun overbrenging naar het eiland St. Martin de Ré, waar ze verblijven tot hun inschepping naar Guyana, worden de verbannenen aan elkaar vastgeketend.

DRAAG GEEN BREUKBAND!

Na 30-jarige ondervinding heb ik een Breukverband-Apparaat voor mannen, vrouwen en kinderen gemaakt, hetgeen breuklijden verhelpt.

Ik zend het op proef!

Indien U bijna alles beproefd hebt, kom dan tot mij. Waar anderen gefaald hebben, daar heb ik mijn grootste succes gehad. Zond onderstaande coupon heden en ik zal U gratis mijn geïllustreerd boek over breuken en hare behandeling toezenden, waarin ook mijn Breukverband-Apparaat is afgebeeld met de prijzen, ook de namen van vele personen, die het beproefd hebben en hoogst dankbaar zijn. Het geeft directe verlichting, wanneer al het andere niets helpt.

Ik maak het volgens Uw maat en zend het U toe met absolute waarborg, dat het U voldoet zal, of ik zend U het geld terug. Ik heb den prijs zoo laag mogelijk gesteld, zoodat rijk of arm het koopen kan. Ik zend het op proef ten bewijze dat hetgeen ik zeg, waarheid bevat. U alleen oordeelt en indien U eens mijn geïllustreerd boek gelezen hebt, zult U even verrukt zijn als mijne duizenden patiënten wier schriftelijke dankbetuigingen voor U ter inzage liggen. Vul onderstaande gratis coupon in en post die nog heden.

Photo v. d. heer C. E. BROOKS die zich zelf en duizenden anderen van breuklijden bevrijdde. Indien breuklijdende, schrijf dan nog heden.

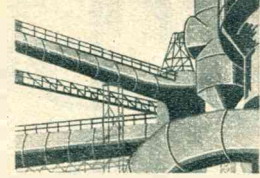
GRATIS INFORMATIE-COUPON

C. E. BROOKS (2191 D) Singel 25 - Amsterdam
Gefieve mij te zenden, franco per post, in onbedrukte enveloppe, zonder eenige kosten of verplichtingen mijnerzijds, Uw geill. boek en volledige inlichtingen betreffende Uw Breukverband-Apparaat.

Naam:
Adres:

SCHRIFT. OPLEIDING

voor

WERKTUIGKUNDIGE

Gastechniek Waterbouw
Electr. techn. Scheepsbouw
Radio-techn. Timmerman
Koeltechniek Meubelm.
Verw. install. Metselaar
Machinist Longgieter
Chauff. mont. Schilder
Bouwkundige Wagenm.
Betonbouw Etaleur
Wegenbouw Analist

Studeert op uw gemak onder onze individuele leiding! Gratis prospectus en inlichtingen door

ITMO-HILVERSUM12

Uw
annonce
hier...?

Vraagt tarieven aan:

Centrale Adv.-afdeeling
N.Z. Voorburgwal 69-73
A'dam C. - Telef. 46878

... en mijn haar werd weer

PRACHTIG BLOND

zooals in mijn jeugd.

Toen ik trouwde had ik schitterend blond haar; mijn man was er dol op en liefkoosde het voortdurend. Later echter, na de eerste drie jaren van ons trouwen, bemerkte ik, dat hij nog wel goed en lief voor mij was, maar toch anders en minder teeder. Ik kon hiervoor geen verklaring vinden en was vaak wanhopig, totdat ik op een keer de oorzaak ontdekte: mijn prachtig haar was aschblond geworden. Gelukkig vertelde Suze mij drie maanden geleden van Nurblood, de speciale shampoo voor de verzorging van de fijne en zoo gevoelige structuur van natuurblood haar. Van toen af verzorgde ik mijn haar met Nurblood en jullie kunnen het resultaat zelf zien. Mijn man is nog nooit zoo verliefd op me geweest. Nurblood voorkomt niet alleen het donker worden, maar geeft ook reeds donker of kleurloos geworden haar den oorspronkelijken lichten goudglans terug. Het bevat geen kleurmiddel, geen henna en is vrij van soda en alle schadelijke bestanddeelen. Overal verkrijgbaar. Imp.: Firma B. Meindersma, Den Haag—Amsterdam—Sneek.

Onze Abonnés

worden er op attent gemaakt, dat zij die voor een eventuele uitkeering ingevolge onzer

Gratis

Ongevallenverzekering

in aanmerking wenschen te komen, op tijd hun abonnementsgeld voldaan moeten hebben. Eenieder drukken wij dus op het hart zich steeds regelmatig hiervan te kwijten, opdat wij den gegadigden die zulks zouden hebben nagelaten geen teleurstelling behoeven te bereiden.

BOOM'SLAXEERPILLENBOOM'S

BOOM'S LAXEERPILLEN

verdrijven overtollig gal en slijm en bevorderen en regelen een goeden stoelgang. — Alleen echt zoo de verpakking is voorzien van bijstaand fabrieksmerk. Verkrijgbaar in apotheken en drogistwinkels à 30 en 55 ct. per doosje. — Op aanvraag gratis en franco een monsterdoosje.

FIRMA A. M. BOOM, ARNHEM 8

VRAAGT EEN ADRES

van een zieken of eenzamen Nederlander om daarheen geregeld Uw nummer van "De Stad" te kunnen zenden aan: J. P. C. MEEUWSE, Vlietstr. 2, Amsterdam (Z.) Strooken (zonder postzegel) worden dan toegezonden.

Sinds onze laatste opgave keerden wij tengevolge onzer

Gratis Ongevallenverzekering

de volgende bedragen uit aan:

J. J. Sitskoorn, Boerhavenlaan 113, Schiedam	f	30.-
A. de Reus, Ooststraat 52, O. Beijerland	-	60.-
Erfgen. van G. J. Berrevoets, Wevershoek C 63, Zierikzee	-	600.-
A. Hulstijn, Smaragdstraat 19, Heerlen	-	25.-
A. v. d. Heijden, Belboomsweg 6, Steijn	-	250.-
Wed. H. P. de Kok, Trompstraat 4, Tilburg	-	500.-
	f	1.465.-
Vorig totaal bedrag	-	271.791.-
Nieuw totaal	f	273.256.-

Kon haar hoofd niet meer draaien.

Gemarteld door spierpijnen.

Een ons hulp is meer waard dan een ton medelijden. Dat was het ook voor deze vrouw. Iedereen beklagde haar. Maar één gaf haar een raad, die hielp. Na deze goede raadgeving was zij niet langer het voorwerp van medelijden. Zij schrijft:

„Ik leed aan spierreumatiek in den nek — het was een marteling. Mijn hoofd kon ik niet meer omdraaien. Iedereen had medelijden met mij. Toen was er iemand, die me raadde Kruschen Salts te probeeren, wat ik deed. En in zes maanden was ik een andere vrouw. Als ik nu maar het minste vleugje van reumatiek voel, neem ik direct een dosis van Uw wonderlijke Kruschen Salts en het verdwijnt. Na alles, wat ik ondervonden heb, zal ik nooit nalaten ook anderen Kruschen Salts aan te raden.”

Mevr. S.

Het zijn de opeengehoopte afvalstoffen in het lichaam, die de

ondragelijke reumatische pijnen doen ontstaan.

Kruschen Salts nu spoort nieren en ingewanden aan tot gezonde, geregelde werking en het gevolg is, dat de schadelijke afvalstoffen op volkomen natuurlijke wijze uit het lichaam verwijderd worden. Wanneer U zich dus houdt aan de „kleine dagelijkse dosis”, zult U inwendig schoon zijn en blijven, en in een gezond, frisch en „schoon” gehouden lichaam is geen plaats voor het ontstaan van reumatiek.

Kruschen Salts

is uitsluitend verkrijgbaar bij alle apothekers en drogisten à f 0.90 en f 1.60 per flacon. Stralende gezondheid voor 1 cent per dag. Imp.: N.V. Rowntree Handels Mij., Heerengracht 209, Amsterdam-C.

's Avonds worden de gevangenen geheel ingesloten, en in de ontzettend enge cellen brengen zij verschrikkelijke nachten door; zittend, bibberend van de kou, niet in staat, de ledematen ook maar een oogenblik uit te strekken.

Maar de uren van den dag maken alles goed, want Schwartz en Germaine Leroux spreken nu met muziek. Beiden kunnen zij goed met de noten overweg, en zij kennen allerlei melodieën uit opera's, operettes en andere stukken; die wekken geen argwaan bij de bewakers, maar zij vormen begrijpelijke zinnen of stukken van zinnen. De bewakers zijn blij, dat die levenslangen nog zoo goed in hun humeur zijn, en hun vreeselijk lot zoo tevreden dragen!

Die bewakers worden zelf als tusschenpersonen gebruikt bij de gesprekken tusschen de twee veroordeelden: want al wat zij den bullebakken zeggen of vragen, is bestemd voor den lotgenoot. Germaine Leroux spreekt druk met de geleiders, en die voelen zich gestreeld in hun mannelijke ijdelheid, dat zoo'n jonge, knappe vrouw zooveel behagen blijkt te scheppen in hun militaire knevels en baardjes. Maar ieder woord is voor den gevangene aan den overkant bestemd. De vrouw krijgt beter eten, en mag extraatjes laten komen. Schwartz heeft sigaretten. Zij helpen elkaar.

Veel te vlug zijn zij in Caen (Normandië), waar het befaamde West-Fransche tuchthuis staat.

In de groote hall van die inrichting moeten Germaine Leroux en Paoli Schwartz weer scheiden. Het meisje schreit. De Duitscher drukt haar heimelijk de hand. Dan snauwt een cipierster:

„Allez, vooruit!”

Germaine verdwijnt.

Haar smalle schouders schokken van 't snikken.

De ijzeren deur van de vrouwenafdeeling der gevangenis te Caen slaat toe.

Herhaaldelijk nog heeft Schwartz geprobeerd, de verbroken relatie met Germaine weer op te vatten; maar geen briefje, geen bericht was door de onwrikbare muren heen te krijgen.

Hoe lang zal Schwartz te Caen moeten blijven? Hij weet het niet. Hij rekt op een lang verblijf in dat sombere huis van vrijheidsberoving.

Iedere gevangene heeft een cel, waar hij 's avonds heengebracht, 's morgens uitgehaald wordt. Overdag vertoeven ze in groote, gemeenschappelijke lokalen. De gedeporteerden, de politieke gevangenen, zijn apart, en worden iets beter verzorgd. Zij krijgen lichter werk, en nemen dat graag aan. Maar zij worden er niet toe verplicht. Zij knopen hier netten voor fietsen en boodschappentassen, en ook hangmatten — en bij dit werk dwalen hun gedachten de vrije verlen in. Hun geest houdt zich bezig met de gelukkigen die eens in die hangmatten zullen rusten, tusschen boomstammen, ergens in 't bosch. Die gedachte laat hen niet meer los, en wordt hun een dagelijksche pijniging....

Tegen Kerstmis (1921) leggen zij geld bij elkaar, om wat beter eten te koopen en tabak en gekleurd papier, om de zaal te versieren. Er wordt hun toegestaan, wat langer bij elkaar te blijven — zij praten en vertellen elkaar van vroeger, van thuis. Maar den tweeden Kerstdag zitten zij weer aan de werktafel. Het regiem in het tuchthuis Caen is streng, maar niet ondraaglijk.

Met Nieuwjaar krijgt Schwartz van den predikant te Kehl een nieuwen Bijbel toegestuurd. Na lang dralen geeft men hem het boek van troost, en niet alleen hij, maar alle Duitschers in de politieke afdeeling vinden er kracht en verkwikking in.

En Schwartz bewaart als een groote, mooie, heilige herinnering zijn vriendschap met Germaine Leroux, die ergens dichtbij achter een granieten muur zit, en misschien ook aan hem denkt....

Met Paschen 1922 komt de boodschap: inpakken. Waarheen? Waarom?

De stemming onder de gevangenen gaat erop vooruit. Dat het beter wordt dan hier in Caen durven zij niet te gelooven, maar het is in ieder geval een verandering, een afwisseling — en dat is op zichzelf al een feest. Er wordt iets gefluisterd over transporten naar de strafkolonie Guyana. Misschien hebben zij het geluk, bij een ploeg voor Zuid-Amerika ingedeeld te worden. Want daar is kans op vrijheid — meenen zij.

Daar zijn oerwouden, waar men zich in verbergen kan, daar zijn grensrivieren, die men over kan steken. Hoort men niet vaak van een geslaagde vlucht uit de strafkolonie? Wie weet....

Er wordt een lange lijst van gedeporteerden naar Guyana voorgelezen. Alle Franschen, die wegens politiek misdrijf veroordeeld zijn, staan erbij. Dan komen er eenige Duitsche namen. Dáár hoort Schwartz eigenlijk bij, maar dat mag de overheid niet toegeven, omdat hij veroordeeld is als Franschman, die de wapenen tegen Frankrijk gedragen heeft. Zijn naam stond op de lijst der Franschen!

Er worden verschillende wagens gevuld, want het is ditmaal 'n groot transport, dat van Caen naar La Rochelle verzonden wordt. Het zijn lang niet allemaal gedeporteerden, politieke gevangenen — de „bloem” onder die paria's der republiek. Er zijn tal van gewone misdadigers bij, moordenaars en inbrekers — en andere ongewenschte elementen. In den eersten wagon van den gevangentrein reizen de bannelingen, de politieke misdadigers; dan komen de „verwijderden”, moordenaars en andere schuldigen aan zware misdaad; en ten slotte een legertje „afgezonderden”, onbeduidende luitjes, wegens onverbetterlijke langvingerigheid of landlooperij of andere hebbelijkheden opzij geschoven.

Lang en bitter is de reis naar La Rochelle. Er worden geen kleine gunsten toegestaan, en de bewakers lopen grimmig den trein door. Tegenover zich ziet Schwartz nu niet het blonde kopje van Germaine Leroux, maar een knorrig, verbitterden banneling.

Een vreemde gevangenis is het, die de veroordeelden daarna betreden; een groote binnenplaats, met rondom, langs de muren, menschenkooien. Daar worden ze als dieren ingedreven. In den zomer is 't er misschien nog in uit te

Vanuit verschillende Fransche gevangenis worden verbannen getransporteerd naar het eiland St. Martin de Ré in afwachting van hun definitief vertrek naar Guyana of het Duivelseiland. Een groepje aangeketenden op een overzetboot; de goed gekleede figuur met hoed, mondain danser uit Parijs, gaat zijn straf tegemoet voor een moord dien hij op een collega begaan heeft. Ook de naast hem zittenden werden wegens moord naar de Zuid-Amerikaansche strafkolonie verbannen.

houden, maar in den winter, en in de koude Aprilnachten, is het er ondraaglijk.

De kooien zijn ongeveer zoo, als men ze kent in den dierentuin-roof-dierengalerij; alleen minder ruim en minder gemakkelijk als de leeuwenkooi; eerder zooiets als een kleine transportwagen voor wilde beesten.

Tegen den achterwand is er een smalle brits — tusschen die legerstede en het ijzeren hek is er een smal gangetje, waarin de gevangene zich ter nauwernood bewegen kan. Vóór de tralies zijn er houten luiken aangebracht, die naar beneden gelaten kunnen worden, om de gevangenen volkomen af te sluiten. Een soortgelijke inrichting heeft men in de dierentuinen ook — om een dier (bij ziekte bijvoorbeeld) aan nieuwsgierige blikken te onttrekken. Maar hier hebben die luiken een ander doel: zij dienen om een eigenaardige bestraffing mogelijk te maken.

Er zijn wanhopige gevangenen, die als beesten te keer gaan, omdat zij toch niets meer te verliezen hebben. Wat kunnen de bewakers tegen hen doen? Er is één middel, dat helpt: de brandende zwavellont. Schwartz beleeft zoo'n afschuwelijke bestraffing, die er wel op berekend is, van verscheurende leeuwen zachtzinnige lammetjes te maken.

Na de voeding der dieren, de uitdeeling van het slechte, half gare eten, vervelen de gevangenen zich. En dan begint er een te zingen: een Duitscher.

Hij zingt soldatendeuntjes en Duitsche volksliedjes. Anderen zingen mee, ook Schwartz, en een paar Zwitsers.

De andere gevangenen, de Franschen, luisteren eerst, maar als zij de Duitsche woorden hooren probeeren zij de zangers te overschreeuwen met scheldwoorden en Parijsche straatliedjes. De Duitschers echter zingen stevig door.

„Houd jullie bek, smerige moffen!” gillen ze aan den overkant. Dan beginnen ze daar de Internationale te zingen. En hierdoor bezwijkt het geduld der bewakers.

De wachters komen stilte bevelen — stilte.... of de zwavellont! Er luistert niemand naar hen. Het beest is ontwaakt in die menschen. En dan steken ze de lange lonten aan.

Met brandende lonten komen de bewakers bij de kooien, ze gooien de verstikkende dingen naar binnen en laten de luiken naar beneden suizen.

Zoo, laat ze nu maar zingen!

Waarom zingen ze nu niet meer? Zijn ze den toon kwijt? Hahaha, we zullen dat tuig wel krijgen!

In het donker van de kooien, achter het hout en de tralies, hoort men menschen met bespijkerde schoenen werken. Ze probeeren de lonten uit te trappen — maar zie, uit één brandje zijn er nu meerdere ontstaan. Ieder stuk van de lont brandt op eigen gelegenheid door, knettert zacht en verspreidt zijn afschuwelijken, verstikkenden walm.

Ze hoesten in de menschenkooien, ze schreeuwen met halfverstikte stem. Er bonst er een woedend tegen het houten schot, en hij brult: „Doe open, smeerpip! Open, stuk vee!” Een ander zingt door, zingt luid en dreigend de Internationale, tot zijn gal verloop in een langgerekten hoest. En dan is 't daarbinnen enkel kuchen en jammeren.

De zwavellont heeft 't gewonnen. De zwavellont wint 't altijd.

Er zijn in La Rochelle meer tralies en zwavellonten dan wilde kerels.

Den volgenden morgen treden zij aan, de overwonnen, nog steeds moeilijk ademhalende gevangenen. Men ketent ze twee aan twee, waarbij lang niet zachtzinnig met hen wordt omgesprongen. Een klein kustvaartuig neemt hen op, en dan varen ze, naar de gevangenis van St. Martin de Ré. Achter hen verdwijnt de Fransche kust; Schwartz ziet het land onderduiken in de hooggolvende zee. Het scheepje ploetert voort door den stijgenden vloed.... Driemaal schreeuwt dan de sirene....

De machine zwijgt, en knarsend legt het schip aan. De bewakers hangen zich de geladen karabijnen om, dringen en stooten de gevangenen den steiger op.

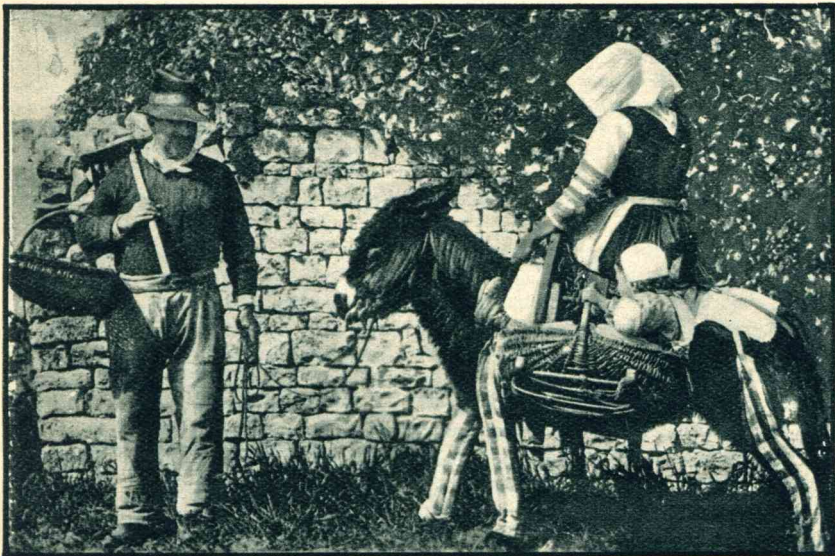
XIV. ST. MARTIN DE RÉ.

Midden op het eiland Ré heeft eens de vesting-bouwkundige Vauban, in den tijd van den Zonnekoning Lodewijk, 'n bijna onneembare citadel gebouwd. Militaire beteekenis hebben die groene wallen en grijze muren niet meer — ze vormen echter een veilige bergplaats voor menschen, die men af wil zonderen. Mogelijkheid tot vluchten is er daar niet. Men is daar echt begraven.

Daar, in de kazematten van de citadel, worden de „verwijderden” afzonderlijk gehouden, en met nauwgezetheid gefouilleerd, of zij geen verboden voorwerpen bij zich dragen. Bij de „afgezonderden” mag dit onderzoek niet geschieden, omdat die menschen eigenlijk vrij zijn, alleen buiten de samenleving gehouden moeten worden. Ook de „politieken”, de bannelingen, worden niet erg scherp gefouilleerd. Die worden met de „afgezonderden” te zamen ondergebracht in groote kazematten, waar rooken geoorloofd is.

De dagen verlopen tamelijk eentonig tusschen de vestingwallen van St. Martin, maar de nachten zijn afschuwelijk. Dat komt door de lichaamsstraffen, die hier door de directie zwijgend geduld worden. Als een gevangene zich niet mak genoeg toont, wordt er in den nacht wraak op hem uitgeoefend.

Reeds den eersten nacht schrikt Schwartz driemaal wakker. Schril en schor klinkt er 'n oude bel door de kazematten, en dan hoort men voetstappen, zeer snelle voetstappen. Daarop volgt het geluid van gedempte stemmen en doffe slagen, die in 't donker van een kazemat op den een of anderen armen stakker neerhagelen.

Op St. Martin de Ré, het eiland der gevangenen. Dit kleine eiland, in den Atlantischen Oceaan tegenover de kustplaats La Rochelle gelegen, dient als pleisterplaats voor de verbannen naar de strafkolonie Guyana, die er hun inscheeping naar het verre bagno moeten afwachten. Voor de gewone bewoners van 't eiland, die zelden naar het vasteland oversteken, is 't leven er zeer primitief. Deze foto laat u een echtpaar, hun kind en hun ezel zien, waarvan de laatste 'n soort pantalon aan heeft, die hem beschermen moet tegen het stekelige hooge gras en de aanvallen van venijnige insecten.

Minuten later wordt er dan een kreunende, zacht schreiende man door de gangen gesleept, naar het cachot.

Telkens weer, den eenen nacht na den anderen, zoekt de wreedheid van ruwe bewakers haar slachtoffers onder de gevangenen — als de signaalklok kriescht, liggen allen te sidderen onder hun dunne dek, want zij weten niet, wie er nu aan zal moeten gelooven. Ademloos luisteren zij naar de schreden der bewakers, die zich snel verzamelen. 't Is afgrijselijk, diep angstig. Eerst als de zware schoenen de deur van de kazemat voorbij zijn, weet men, dat men er dezen keer nog goed afkomt — maar wie weet, wat het volgende uur brengt!

Het zijn vreeselijke nachten, in de kazematten van de ransel-inrichting St. Martin de Ré, waar in 1923 ook menige Duitscher, menige gevangene van de Ruhr, zware mishandelingen heeft moeten doorstaan. Hermann Schlüter uit Keulen werden door den cipier Birault alle voortanden uitgeslagen. De politieagent Brauer, uit Essen, werd door drie bewakers zoo lang mishandeld, tot hij doof was. We kunnen een heele lijst van dergelijke gevallen overleggen.

Maar een gevangene kan nooit bewijzen, dat het bewakers waren, die hem sloegen. Steeds werd er eerst een deken over hem heen gegooid — en 't was donker. Als hij

zich later beklaagt, wordt hij nog gestraft óók, wegens belediging en verdachtmaking van ambtenaren.

„Er wordt niet geslagen op St. Martin de Ré! Niets dan leugens van dat tuig, dat zich wreken wil. Laten zij maar eens één cipier aanwijzen, die geslagen heeft. Bewijzen alstublieft, bewijzen!”

Er komt Duitsch bezoek op de citadel: een predikant en een katholiek priester. Zij hebben een lijst met Deutsche namen bij zich, met onderteekening en zegel van 't ministerie van justitie te Parijs. „De commissie heeft het recht, met de hier genoemde gevangenen persoonlijk en buiten tegenwoordigheid van derden te spreken,” staat er onder.

Schwartz staat niet op de lijst. Het ministerie van justitie had, na het vonnis van Chalons, geen vast adres voor hem opgegeven — de Deutsche delegatie te Parijs wist dus niet, waar hij was. Nu verzoekt hij eveneens aan de commissie voorgesteld te worden. Dit wordt hem geweigerd. Hij staat niet op het lijstje, daarmee uit.

Een paar andere Duitschers echter spreken met de bezoekers over Schwartz, en de commissie tracht telegrafisch verlof van den minister te krijgen om ook met dezen gevangene te spreken. Zij kunnen echter geen verbinding krijgen — „technische moeilijkheden”!

Maar zonder dat Schwartz het wist, werd er in Duitschland al voor hem gewerkt. De predikant te Kehl, dominee Stengel, maakte de overheid opmerkzaam op het vreemde geval van gerechtelijke dwaling in Frankrijk — en te Essen is professor dr. Grimm een taaien strijd voor den ongelukkigen Schwartz begonnen. Ook de vereeniging van gewezen krijgsgevangenen trad voor hem op.

Door het bezoek der commissie worden vier Duitschers van de lijst der gedeporteerden geschrapt. Zij kunnen hopen op een snelle bevrijding. Nog drie blijven er over, die met Schwartz naar het land van den dorst zullen worden overgebracht.

Zij zullen nu spoedig moeten vertrekken, dat weten zij — en zij verheugen zich, weg te komen uit het mishandelingsoord St. Martin de Ré.

Er bestaan wetten van menscheijkheid, die ook voor de gevangenen van het bagno gelden. Nooit zal de republiek iemand, die niet volkomen gezond is, verbannen naar het land van moordenden zonnegloed! Hoe die wet van menscheijkheid wordt toegepast, zullen ook deze ongelukkigen in de vesting van St. Martin de Ré ondervinden.

Zij worden onder een douche gejaagd, die met een dun straaltje loopt, maar eer zij hun lichaam nog behoorlijk nat hebben kunnen krijgen, worden zij weer verder gejaagd, den binnenhof op, en in 't gelid gezet, vier rijen diep. Het geneeskundig onderzoek gaat plaats hebben — de zwakken zullen opzij worden gezet, niemand mag naar de tropen, die niet tegen het tropische klimaat bestand is — volgens een simpele wet van menscheijkheid!

De geneesheer, dr. Hernette, verschijnt. Hij begint aan den rechtervleugel en wandelt langs de rijen. Zeshonderd mannen staan er. Hij wandelt er langs als een generaal, die 'n parade inspecteert. Méér doet hij niet. Hij kijkt nog maar amper naar de voorste rij.

De gele, ziekelijke lichamen ziet hij niet. Misschien mag hij ze niet zien. Men zou 't hem kwalijk kunnen nemen, als hij de helft van dien troep menschen ziek verklaarde, zooals hij als dokter verplicht zou zijn.

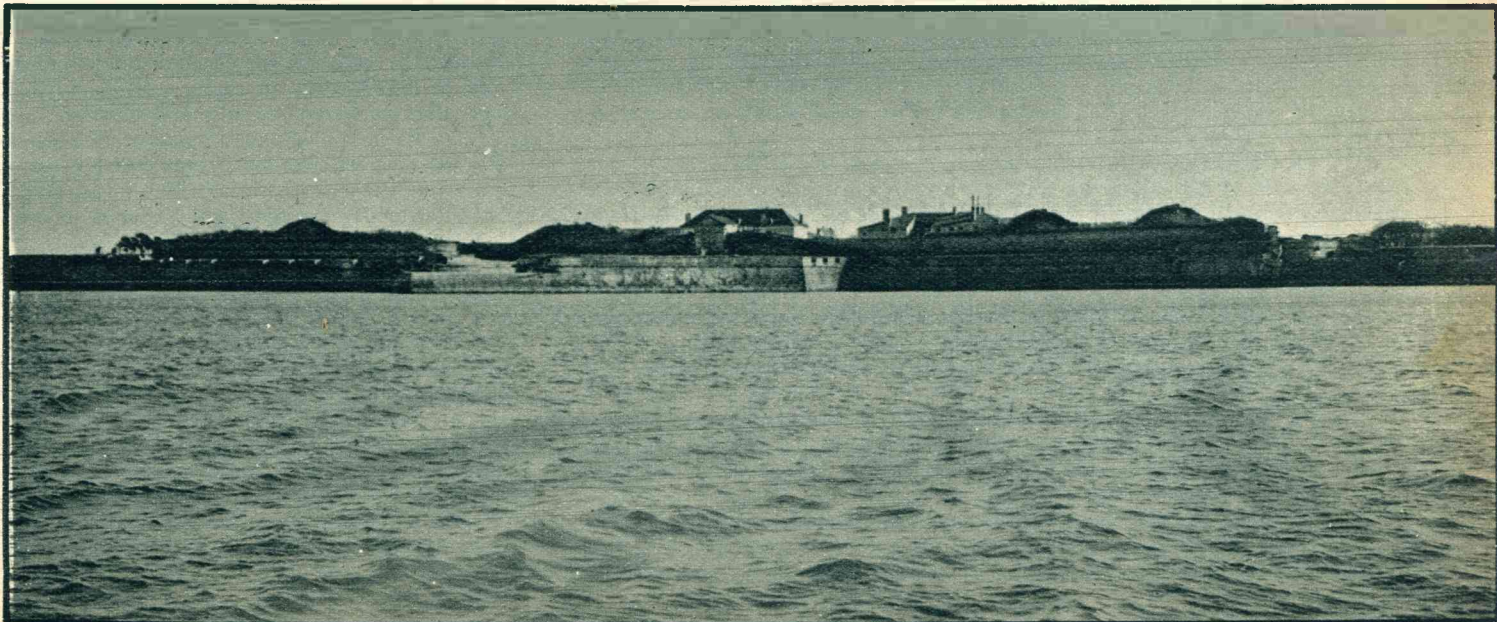
Als hij nog niet wreed en gewetenloos is, dan moet hij 't maar worden! Hij mag de zagnende longen niet hooren, de smalte van de teringachtige borstkassen niet opmerken — hij mag niet spreken, al weet hij, dat die mannen 't in de tropen geen half jaar zullen uithouden; dat hun verplaatsing naar Guyana een stelligen dood beteekent; niet den snellen, bijna pijnloozen dood der guillotine, maar een lange, lange marteling van weg-zieken onder den onbarmhartigen vuurhemel.

Dat weet hij allemaal heel goed, de dokter op St. Martin de Ré — en toch verklaart hij al die menschen, allemaal zonder uitzondering, gezond en geschikt voor de tropen. Misschien verbood zijn geweten hem, de menschen beter aan te kijken, over wie zijn uitspraak het doodvonnis velt. Maar achter hem staat de overheid te wringen met haar voorschriften.

Hij moet gehoorzamen. Daar krijgt hij zijn geld voor.

Het „geneeskundig onderzoek”, dat de wet voorschrijft — het geneeskundig onderzoek over die zeshonderd mannen — heeft nog géén vijf minuten geduurd.

(Wordt voortgezet)

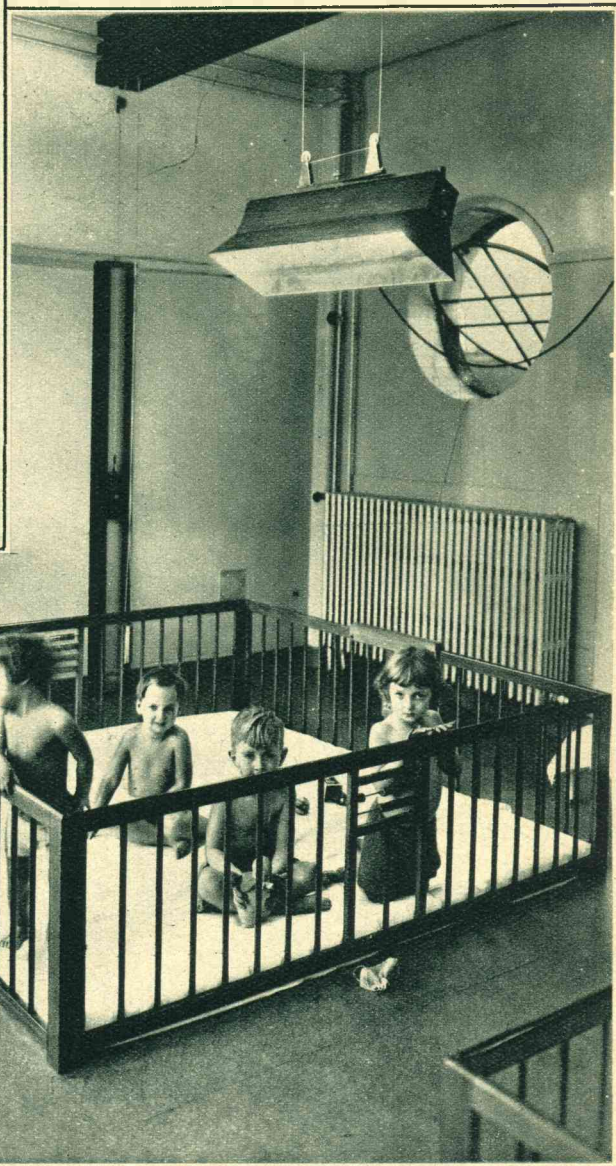

De citadel van het eiland St. Martin de Ré, waar de verbannen worden opgesloten tot hun deportatie naar Guyana.

Ter gelegenheid van den Dies Natalis der Amsterdamsche Universiteit sprak de rector magnificus, Prof. Mr. I. H. Hijmans, de diesrede uit.

In het gebouw van den Geneeskundigen Dienst aan de 1e Helmerstraat is een solarium — hoogtezonninrichting — ingericht. Kinderen onder den versterkenden invloed der ultraviolette stralen

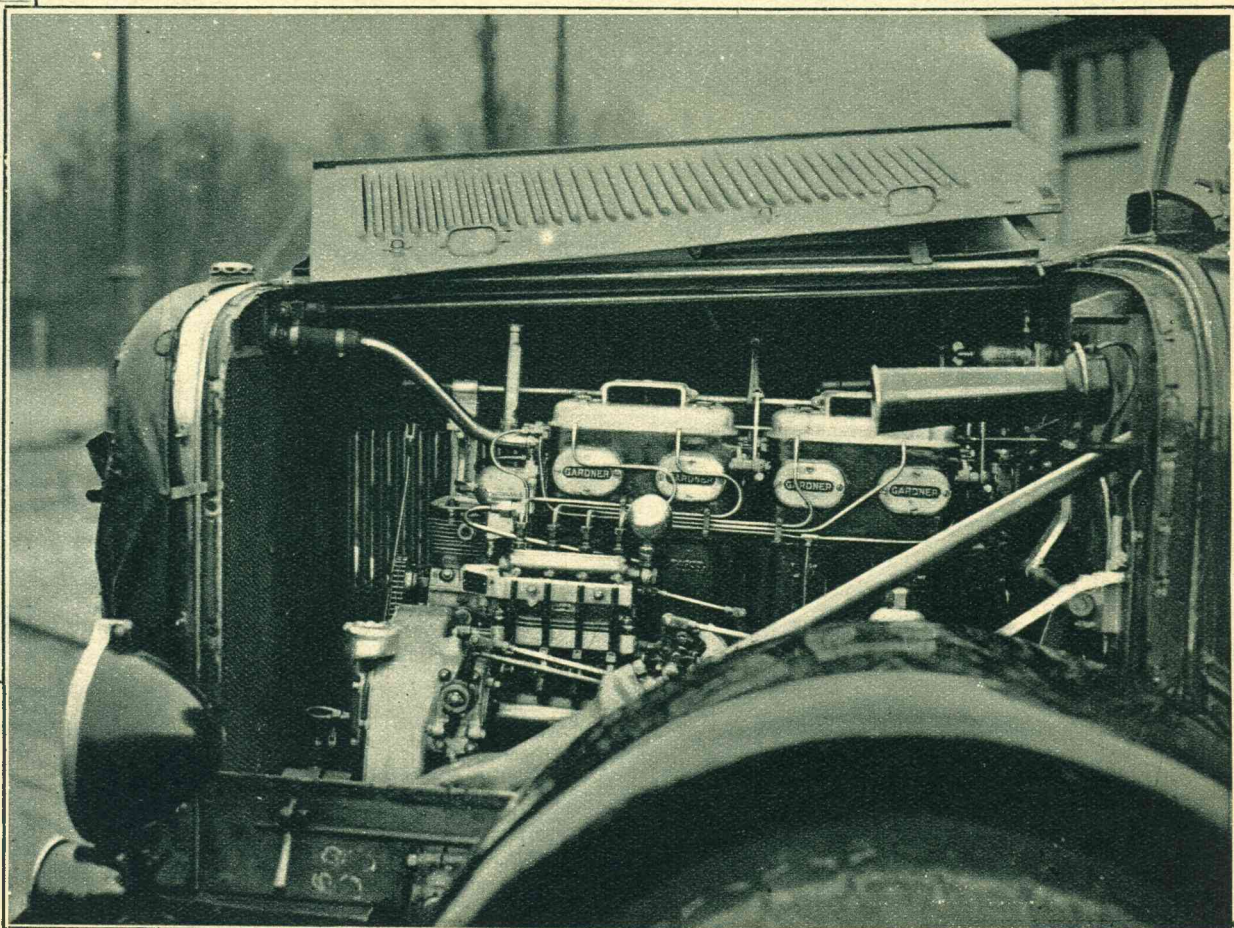

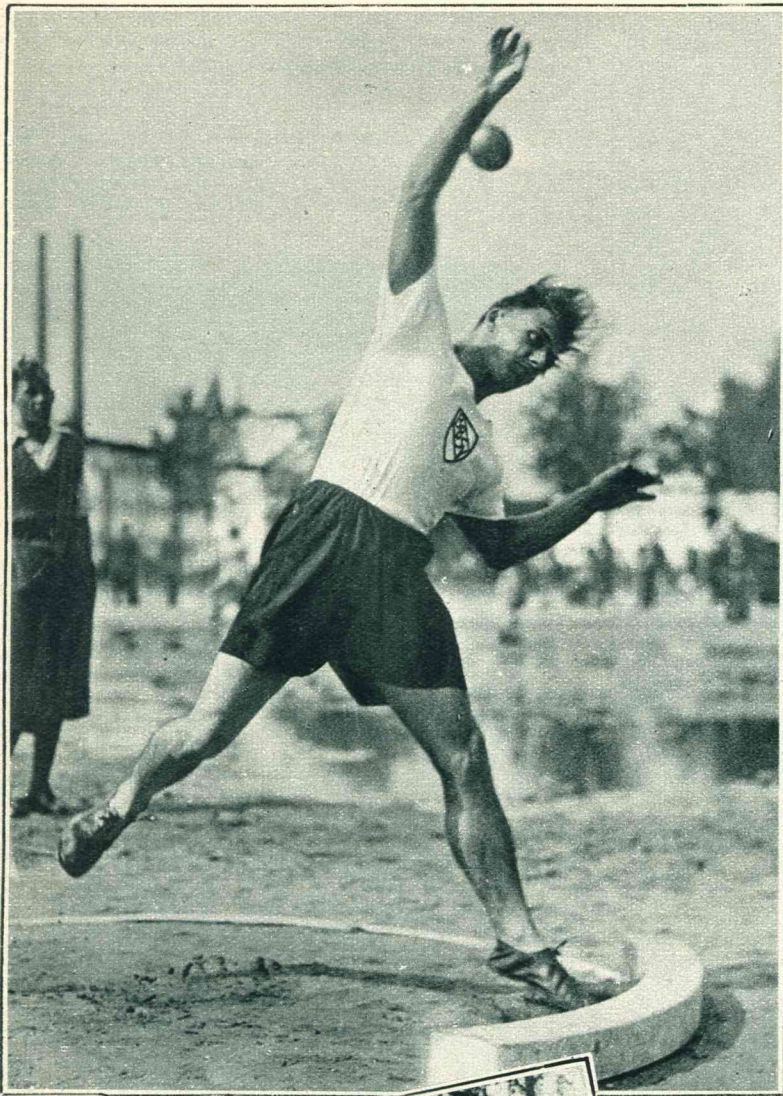
In het Rika Hopper-Theater gaat thans het blijspel „De Markiezin” bij de Coöperatieve Tooneeloereeniging. Mevrouw Hopper speelt er de titelrol in.

In het perceel Jodenbreestraat 6, waar voorraden celluloidwaren lagen opgestapeld, brak een hevige brand uit. Het krachtige optreden van de brandweer voorkwam uitbreiding.

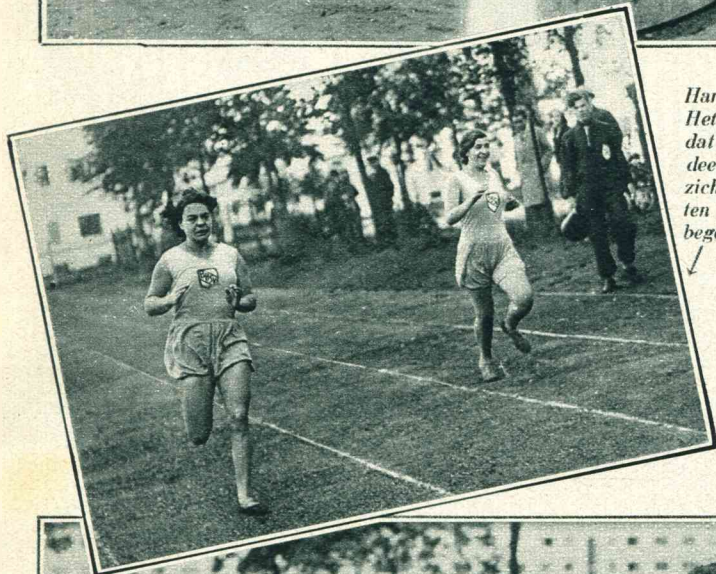
Bij wijze van proef is in een der gemeente-autobussen, die tot nu toe benzine-motoren hadden, een 4 cylinder Kromhout Gardner Diesel-motor geplaatst.

Om bij het kogelstooten niet buiten den cirkel te treden, wordt een gedeelte ervan door een steen aangeduid.

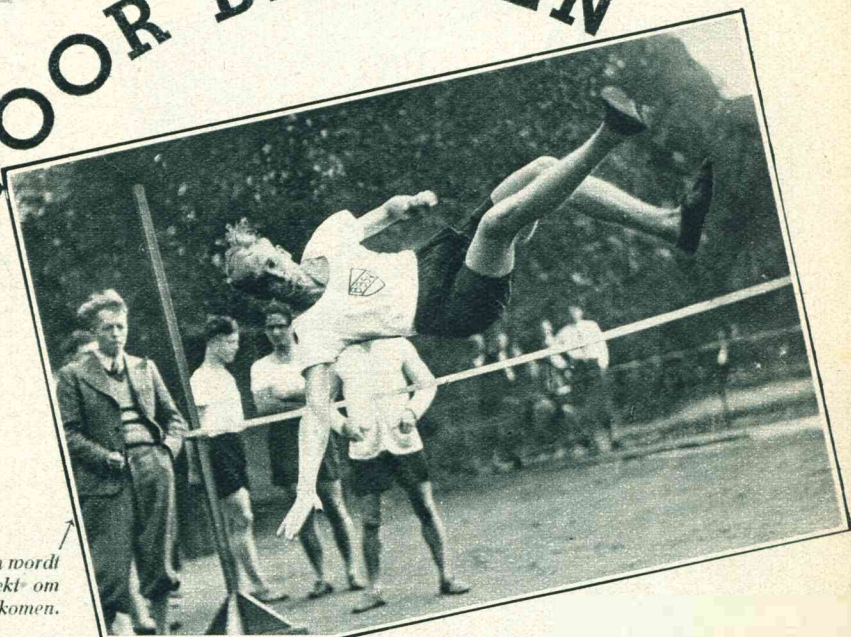
Geleid door hun oefenmeester treden de blinde atleten het sportterrein binnen.

Hardloopenwedstrijden. Het is opmerkelijk, dat de blinde deelnemers zich nooit buiten hun baan begeven.

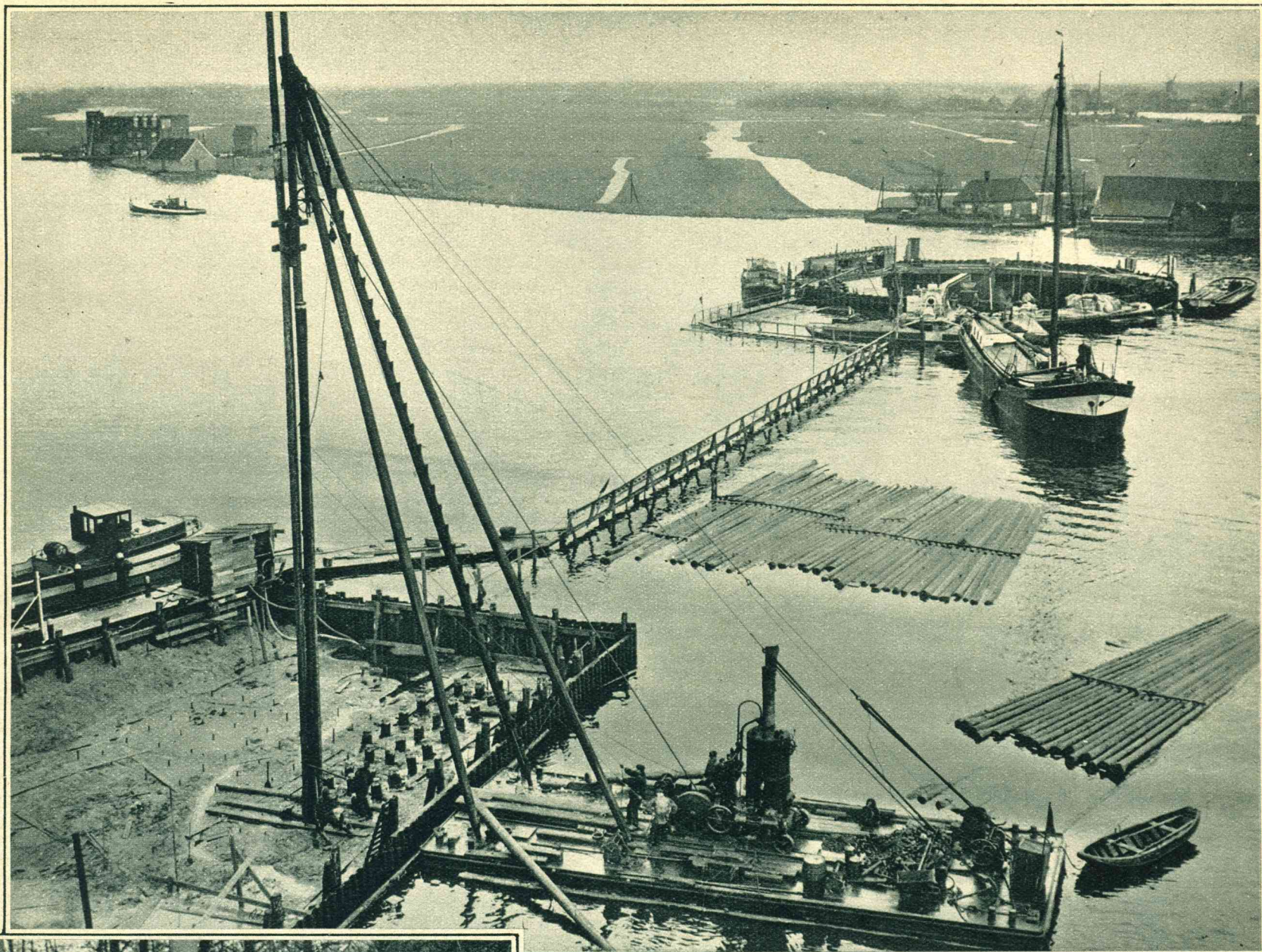
SPORT

Bij 't hoogspringen wordt de hand uitgestrekt om goed neer te komen.

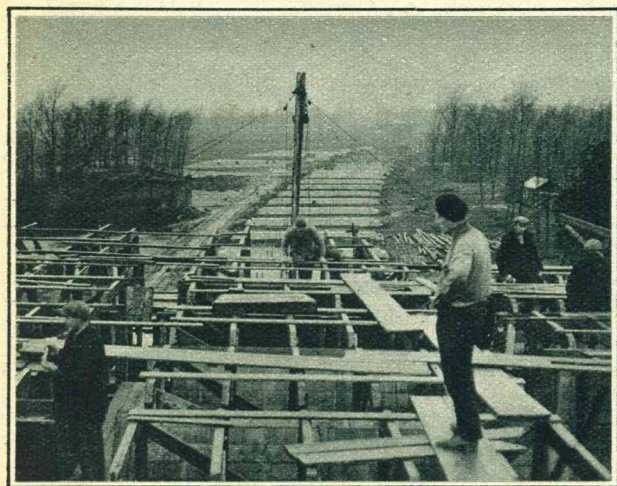

Bij de opvoeding der blinden legt men er zich tegenwoordig vooral op toe, om hun een gevoel van minderwaardigheid ten opzichte van hun medemenschen te ontnemen. Met dat doel jaat men hen ook aan onderlinge sportwedstrijden deelnemen. En hun prestaties in alle takken van lichaams-oefening mogen gerust gesteld worden naast die van andere sportlui. De foto's op deze pagina zijn genomen in het sportpark van een der grootste blinden-instituten te Berlijn.

De vreugde ook als de andere menschen aan sport te kunnen doen is op hun gezicht te lezen.

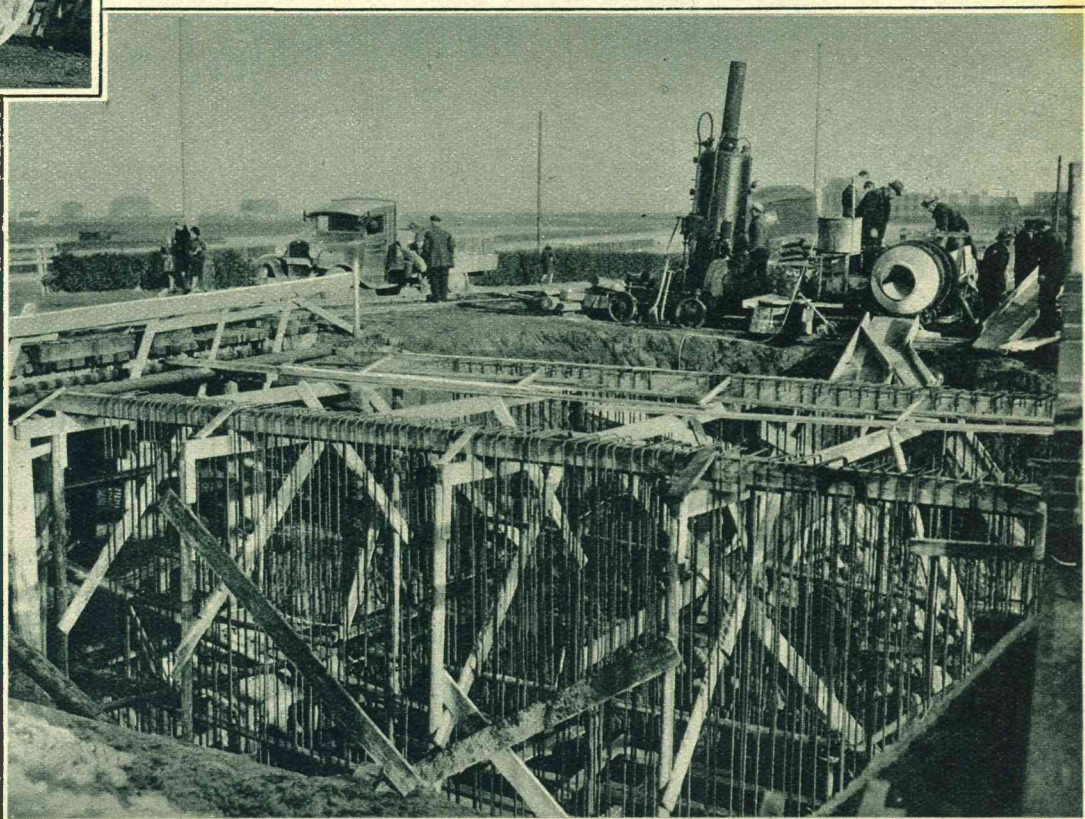

Grappenmakers te Hillegom wilden de politie er in laten lopen, door een benzinetank voor jeneverreservoir door te laten gaan. Of zij er succes mee gehad zullen hebben, valt te betwijfelen.

De nieuwe brug aan den Muiderstraatweg, over 't Merwedekanaal, wordt eveneens goed. De aanleg van den oprit.

In den Rijksweg van Haarlem naar Sassenheim wordt de oude Lisserbrug vervangen door een duikerbrug. De werkzaamheden zijn in vollen gang.

BRUGGENBOUW

IN DE PROVINCIE

Een overzicht van den bouw van een bascule-brug over de Zaan bij Zaandijk, liggende in 't tracé Haarlem-Westzaan-Purmerend.

EEN LIED VAN HEIMWEE